

6992
MAUSOLÆUM
HEROIBUS IN ITALIA

EX EXERCITU
CÆSARIS
LEOPOLDI
MAGNI,

GLORIOSA MORTE
SUBLATIS

Panegyricâ Suadâ erectum,

ET
HONORI

*Illustrissimorum, Perillustrium, Reverendorum,
Religiosorum, Prænobilium, Nobilium, Excellentium,
ac Doctissimorum Dominorum AA. LL. &
Philosophia.*

NEO-DOCTORUM,

Cum

In Alma ac Celeberrima Universitate Græ-
censi Supremâ Philosophici Doctoratûs Laureâ
insignirentur.

Promotore

R. P. FRANCISCO HOCHENBURGER, é Soc.
JESU, AA. LL. & Philosophiæ Doctore, ejusdemque
Professore emerito,

Ab

Illustrissima Græcensi Rhetorica dicatum.

ANNO à partu Virginis M. D. CC. III.

GRÆCII, Apud Hæredes Widmanstadij.

ANALYSIS OF
MINERALS IN ITALY
EXERCISE
252412
LEOPOLDI

MAGNI
GIORGIO A. MORTI
SUBLATIS

PERIODICALS

LEOPOLDI

NEO-CLASSICISM

LEOPOLDI

LEOPOLDI

IN=030004139

LEOPOLDI

ILLUSTRISSIMI,
PERILLUSTRES, REVE-
RENDI, RELIGIOSI, PRÆNO-
BILES, NOBILES, EXCELLENTEs, AC
DOCTISSIMI
DOMINI, DOMINI
NEO-DOCTORES.

D*Um inter resonantes tubarum clangores, ite-
rataſq; gratulantium voces pro ſuprema
capeſſenda laurea, veſtra vos evocat Phi-
loſophia, Eloquentia in campis morantes,
quid nū & ſuos ſacunda quoq; invitet Pal-
las, glorioſo huic honoris veſtri triumpho, ſi non pro dignita-
te, pro affectu certò applauſuros? Verū quem, qualem ve-
tandem ſtagiræum emenſis ſtadium illa laudum ſyllabum?
quia Philoſophica in arena ad ſupremam eluctantibus lau-
ream epinicia adornabit? Date veniam Neo-Doctores Phi-
loſophi, ſi applauſum loco tragicos induta magè cothurnos,*
A 2 *quem*

quam elapsis aristis Gradiui Casarei animam, invictum belli Imperatorem extulit Eugenium, ejusdem hodie laureata messis Comites, quanquam non sine sanguine, & vel propria clade suada vestris honoribus eligat dedicare, iudicavit hoc enim verò Pallas nostra, ut, dum calum vestris hodie dicatur laureis, laureatos & illa adducat manes: dum vos stagiraam emensos esse gaudetis arenam, illa non minùs Martiam egressis arenam, & in capitolium (ut sperare licet) caeleste translatis Victoribus applaudit: Credidit gaudiorum vestrorum triumphalem meridiem atro hoc squallore obumbrandum minimè, quando, dum Martios etiam soles Italia in arena occumbentes delineat, Casarei Martis per hoc ipsum gloria lucem est accensura. Romanos proin Duces damus, quia Romani Caesaris sub signis belligerantes; nec melior imago Ducis Casarei, quàm Ducis Romani, uterquè virtute & Marte procedit pari; hoc solo gaudens hic privilegio, quòd hunc natura priorem, tempus illum posteriorem, virtus generositate, si non superiorem, parem certò effecerit. Canimus lessum, funebresq; adornamus panegyres, probè scientes, & ab umbra colorum extolli elegantiam, suspiria letos etiam inter concentus reperiri. Quod tamen lugemus, illud unum est, quòd cum tanta, tamq; innumera eorum, quos hìc celebramus, Heroum immortalitate digna sint gesta, plurima nos fugiant; quæ cum dignis etiam eloquentiæ coloribus adumbrare staret animo, minimè licuit, quia nos præterierunt. Vivite ergò, & benevolo affectu hunc nostrum comitemini laborem, quem vobis sacramus.

Honoribus vestris

Addictissimi

Rhetores Græcenses

PANEGYRICUS FUNEBRIS I.

De Decio Romano,

SEU

COMITE à THIERHAIMB,

ROMANÆ GLORIÆ ÆMULO,

Ad Carpi prima Julij Anno 1701. glorio-
sissimâ morte defuncto.

Eu tragicum mortis Imperium ! Heu ne-
sciam flecti potentiam ! ô duras fatorum vi-
ces ! ô indomitam Parcarum crudelitatem !
Itane verò ô infestæ Deæ ! crudeles estis ?
ut nec Nobilissimæ Prosapiæ, avitæ vos fle-
ctere ceræ ; non Illustrissimi Sanguinis in-
clytus continere Splendor, non vividæ ætatis floridum ro-
bur valuerit emollire ? Adeône barbaræ, ut Heroum ani-
mabus, æquè ac ultimo Martis insidiemini affec-
tæ, Pompejos & Philippos, Hannibales & Scipiones, Hæctores & Ma-
cedonas pari cum reliquis fatorum involvatis necessitate ?
Ah Parcæ ! minimè parcæ, vel maximè tamen diræ, quòd a-
deo eximium belli fulmen, splendidissimum Martis sidus,
invictum Bellonæ decus, in urnam nuper impellentes, ei-

dem vitæ filum præcideritis ! cecidit quippe , cecidit militiæ
 Cæsareæ columen , Austriacæ felicitatis vindex , Heroum
 Alpha , Galliæ terror , cecidit generosæ mentis Eclypon ,
 plurimarum laurearum Spes , Victorijs natus , factusque
 miles Comes à Thierhaimb cecidit ! Næ ego hîc vos Parcas
 à Lilijs corruptas interpreter ? Næ ad argenti splendorem cæ-
 cas alias , hîc in Herois tanti , imò & Austriaci Orbis perni-
 ciem oculatas nimium quantum attester ? velut quæ cum
 hoste colludentes , hoc Austriam invicto Herœe spoliastis .
 Sit tamen , ut sit : Palladis sanè est , eum lugere , quem ætas
 Juvenilis Martis exhibuit pullum , quem longior annorum
 series plurimarum Liliato in campo Laurearum messorum ,
 quem denique profecta ætas teneris jam ab unguiculis lon-
 gè maximis insignem præfagiebat trophæis . Quamquam
 quid dico lugendum ? occubuit enim ; at martialibus succen-
 sus flammis , coram hoste occubuit : occubuit : sed in are-
 na ; ubi vulnerari , est Heroum charactere notari ; cadere ,
 ad gloriam surgere ; mori , famâ ipsâ reddi immortalem ; oc-
 cubuit ; sed incredibili bellandi ardore suis triumphum &
 laureas pariendo . Ut proinde Thierhaimbium Comitem
 inter cineres jam quiescentem , evocato è cineribus Decio
 non immeritò comparem ; quòd hic Romanis quondam
 sub signis , ille Romano Cæsareis , militaverit sub Aquilis ,
 uterque contra Lilia ; Victor uterque ; quilibet ita ceciderit ,
 ut in ambobus basim Victoriæ exercitus nactus sit Roma-
 nus .

Si magna unquam Romanorum Heroum stetit gloria ,
 immortaleque Nomen eorum in sidera usque fuit sublima-
 tum , quando vel generoso ausu in destinatam certaminis
 arenam procedere , vitam & sanguinem pro Patriæ incolu-
 mitate , & salute fundere , admirandâ quâdam animi magni-
 tudine , ac fortitudine validissimorum hostium impetus , &
 ferociam reprimere , eosdem gloriose vincere , quin & in
 triumphum ducere sunt conspecti ; illud est , quò Decius ,
 dignus Romani Belliducis nomine Heros adversus hostes
 glo-

gloriosè decertans, dubium postero orbi reliquit, milésne Romanus vincibilis esset, cum etiam lauream, quam jam tenebant hostes, è manibus eorum eripere videretur. Ut enim, quæ Laureati Romanorum complectuntur annales, Decij trophæa brevibus exponam: moverant fortassis Romano orbi nonnullæ, victricis semper gloriæ invidiæ partes, ex improvviso bella, ad calybem provocaverant, hac cote robur suum experturæ: Nemo hic, qui Archi-Strategus, idemque militiæ sol in reliqua Romani Martis sidera influeret; nemo, qui tot inter procellas luctanti Reipublicæ navivarrhus præsideret: Decius unus erat, qui pro Patriæ incolumitate, pro Reipublicæ, civiumque salute caput hosti opponens cum tribus suorum millibus contra decem armatorum millia in arenam processit: parva sanè cohors, si virorum spectato numero adversa cum phalange comparatur; sat magna tamen, si virtus magis, quam numerus inquiratur; à fulmine enim belliduce suo fulminatrix hæc est Legio, fulminis instar etiam hostes territura: non dubitandum in auge victricis gloriæ è bello Romanos redituros, quos sidus adeò præclarum Martis comitatur: Decium denique gerunt Belliducem, vel exhinc omen dantes, decem annorum periodo, centenas, idest innumeras ab se referendas victorias: & verò quàm non inania hæc auguria fuerint, eventus docuit: mox quippè resonante classico, dum prælij jam undiquè fluctus Romana signa involverent, Decius unus fuit, qui belli aleam vertere, Romanis Laureatas in Insulas portum propinare est conspectus. Devoverat se hic ad primam suorum stragem oculis exceptam, vel mori, vel vincere; strictoque mox acinace per medios hostium irruens, laureæ procus volitavit: terreri hic ad inauditam magnanimitatem hostes, post in mortem Heröis armari, demum & in vulnera ruere; quibus, cum ille martiâ fortitudine responderet, occumbens minimè tamen succubuit, quia quam vivens præliando non amplius poterat, extinctus suo funere animando, victoriam reportabat. O eximium enim

verò factum Decij ! ô magnanimitatem nullius ævi cursu obliterandam ! ô Heröem fortissimum ! ô funus sanè victoriosum ! sed non minùs, & mortem gloriosissimam tuam, imò Decium te alterum, & vel inter atratos Prosapiæ tuæ luctus virtute martiâ Illustrissimum te, Comes de Thierhaimb ! æmulatus es Romanæ felicitatis Atlantes, Heröes bellicos. si non superâsti, adæquâsti; nequè alio jam gloriari potest Decius, quàm se tibi quidem eripuisse, ne tu primus; te verò illi, ne ille solus esset, qui pro bono se Patriæ devovens cruore suo Laureata Cæsaris fundavit trophæa, qui mortis falcem subiit, victoriæ ut messis nasceretur; qui herbam deniquè momordit, hostis ut herbam porrigeret: ut enim innumera Heröis hujus præconia, quibus ille alterum vere se Decium in bellico exhibuit Italiæ theatro, præterea; quis nescit, qualiter Austriaci Imperij dilatandi desiderio vitam etiam, sanguinemque dare illi fixum steterit? qualiter, quamque fortiter ad primum mox in oras has ingressum cum hoste conflixerit? configendo occubuerit? occumbendo vel cum Decio triumphârît? steterant jam suis distinctæ ordinibus geminæ castrorum acies; has Cæsareæ insigniebant Aquilæ, illæ pallentia Lilia velut inertis metûs indices præseferebant: Gallos cingebant erecti aggeres, Athesisque, ac Padus muniebant; Cæsareis fortis, concorsque omnium animus, Spârtanus extiterat murus: illi numero quidem majores, fortitudine attamen, & animis inferiores, si cum ijs in comparisonem veniant, quorum laureis totum orbem dixisses designatum. Quid inter hæc Eugenius? invitabat laureæ spes, probèque nota militis Cæsarei virtus; sed terrebat vel unum è numero illorum perdere, qui omnes Ducum imperia dare possent: non aleam belli tentaret? moram injici, cursum tardari victorijs Cæsareis quoque durum cadebat: nescio præterea, quis intus tacitus stimulus jam Belliducis animo fausta omnia præsagiebat; jam metu non nihil fluctuantem reddebat, ne fors primos inter recensendi Heröis alicujus jacturam pateretur. Ad Duces

ergò Martiaque conversus pectora , his verè flammæ addidit verbis : nostra victoria est , Martis fulmina ; nostra est Heròes invictissimi ; modò Cæsarei nuper in Lunam victoriosi Militis gloriam hodie fortitudine vestrà confirmetis ; in Gallos bella movemus ; fugient levitate suâ , qui jam pallent in Lilijs : redeat in memoriam , quâ fortitudine , infractoque labore , & ipso hostium sensu insuperabilem nuper in Italiam vobis patefeceritis aditum , turpe foret famæ vix nartæ tantam labem aspergere : si ignivoma globorum tempestas sæviat : si Gallicus vires exerat furor , trepidate nihil , pro Cæsare , pro iusta belli causa vos in arenam descendisse scitote. Ite igitur , neque moram facite , dum stantes nos fugiunt illi , ruite in hostes , paratumque Cæsareis Aquilis , nec non & armis vestris mecum petite triumphum. Vidisses hîc inflammatos omnium animos ; conspexisses omnium corda arenæ exæstuarè fervore , nequè aliud , quàm Martem toto pectore circumferre. Inter cæteros Thierhaimbius erat ille , cui quot verba , tot flammæ succensum aliunde bellicoso spiritu pectus animabant ; ita enim mox secum ipse : aut vincendum , aut moriendum mihi hodie sit ; primitiæ belli , primitiæ sint victoriæ : non melius hostis vincitur , quàm cùm primâ victoriâ tumens ejusdem animus prosternatur : quod hucusque dubium defixumque tenuit orbem , majorne Cæsari , an Gallo militum virtus , hodie ferro decidatur : nec fato metuo ; pro Patria , pro Cæsare , pro æqua belli causa vitam sanguinemque dare bellicæ virtutis opus : hujus si vel jacturam subeam , quot vulnera , tot ora geram , quæ in extincto etiam militarem extollent magnanimitatem. Surgit enim verò ad gloriâ , qui in arena cadit , nequè mortuos inter recensendus , qui gloriose occumbendo sibi famæ parit immortalitatem. Ibo igitur , ibo , si que medi j perrumpendi acinaces , infractus ibo ; ultimam cruoris confecro guttam , optata modò Austriæ stent trophæa. Ah invicte ! ô magnanime Heros ! perge , quò avita majorum gloria , quò illustrissimi te sanguinis

splendor, quò victrices avorum ceræ, quò Martia te evocat virtus: perge, quò Austriaci triumphī ardor, quò famæ laureatæ sitis, quò Cæsaris te fortuna invitat; imò verò compone Martis æstum, sopi generosas Bellonæ flammās, Patriæ te potiùs conserva utilitati: metuo quippè, ne augur, & Vates ipse tibi lessum præcinuisse videaris: sed Decius es, devovere te pro Austria cupis, isti vitam, & sanguinem impendere suspiras; huic ut tantò tutiores evirescant lauræ, tu fulmina in te provocas; dilatare imperium Austriacum anhelas; hoc ut firmum in Italia figat pedem, tu libenter corues: bono Cæsaris denique militas, hoc ne belli turbine titubet, tu procellas in te suscipis frangendas. Adeò nimirum verum est: Heròum vita pari cum sole passu procedit; hic ut luceat omnibus, occasum non recusat; illi patriæ, bonoque publico felicitatis meridiem explicant; cum Decio morti etiam, millenisque se se devovere periculis non recusant. Sed jam Cæsareæ phalanges movent; jam militum agmina, resonante classico, se non tam bello, quàm victoriæ aptant; jam emenso fluvio hostiles per aggeres quaquaversum rimandus tentatur aditus; leones hic succenturiatas sub Aquilæ labaris cohortes dixeris; ita illæ, non ullâ armorum vi, non ferro, & igne frænandæ medios percurrunt per acinaces: fulmina credideris obices vel virorum aeneos robore suo conterentia: ut torrens, cùm perfractis repagulis se se diffundit, sic Cæsareis signis omnes inimicorum stationes conspexisses inundari: fuerat medijs hic militum immixtus globis Thierhaimbius, qui jam consilio, jam præambulæ magnanimitatis incentivo exemplo, non modicas cohorti Cæsareæ addidit flammās; adeò quidem, ut hostis arenâ excedere, fugâ salutem quærere, novosque præfago timore erectos refugij ad Badum portus relinquere sit coactus. Vah magnanimas Liliatæ virtutis prærogativas! vah immanes roboris vestri minas! sic in belli limine galli jam herbam porrigitis? quem ante hac ausis superbis etiam spernere non renebatis, nunc orbe toto declaratis militem victorem? nî plu-

plumâ leviores, state, masculumque quid Cæsarei militis pectus possit, sentite: sed scio, timor addidit alas, nec ferre potestis Austriaci Imperij gigantes, Gallicinium vespertinum satis lugubre jam professi: stant tamen, si vos stare recusatis; stant, imò progrediuntur invictæ Cæsaris Aquilæ, quæ secundâ rursus hostem expellentes statione ad Carpi usque, nunquam satis ob imbelles spiritus carpandos Gallos recedere cogunt. Geminorum hîc fluviorum decurrenres undarum rivi erubescere sanguine; quasi quorum quondam se tradiderant potestati, facti velut poenitentes erubescerent; puderetque, decurrentes vel undas pro Austria non stabiles satis in fide fuisse. Interea recrudit rursum pugna, satisque jam probata Cæsarei militis victoria; utpote, quæ binas jam adores à lilijs retulerat, pro coronide argumentum ponit fortissimum; quia in conspectu ipsius urbis tertio liliata agmina ducit in triumphum: cæduntur igitur, & tantâ suorum clade prælio galli imponunt epilogum, ut mille & quadraginti aliquot ipsa in arena herbam mordentes militi Cæsareo lauream relinquere sint coacti: O victoriam profecto insignem! ô lauream verè celebrandam! ô arenam Austriæ multò gloriosissimam. Verùm quis primas laureati hujus certaminis partes sibi vendicet? cui insignis hæc victoria in acceptis venit referenda? sit sua Eugenio exercitus Imperatori, Austriacæque militiæ Archi-Stratego, nec non Martio illi Annibali gloria longè maxima: sit & ducum aliorum memoria immortalibus laudibus celebranda: tibi tamen Heroum sidus invictissimum, infracte Bellonæ Athleta, Martium arenæ decus, universi sub Cæsareis auspicijs militantis exercitus gloria, Illustrissime Comes de Thierhaimb; tibi non minora hîc partæ laureæ resonent encomia; tibi victoria hæc tributaria quoque audiat, & vestigalis: cum Decio enim Te pugnâsse, cum Decio Te vicisse, cum Decio (heu dolor) pro Austria, pro Cæsare, Te hîc video occubuisse: Tu quippe ille, qui contra phalanges gallicas, easque copiosas cum quingentis solum Cæsareanis conflixeras; Tu, qui inter me-

dias ignium globorumque tempestates primus in hostem ir-
rueras; Tu, qui acie furore hostili repulsam rursus exemplo
tuo ad redintegrandum praelium inciraveras; Tu, qui lilia-
tam contra potentiam primus in arenam descenderas. Op-
posuerat sanè hostis legiones fortissimas; sed easdem locò
cedere coëgisti: vallatus erat; sed invicto robore perrupisti:
aggeres erexerat; sed Heroïno ausu conscendisti: omnia
virtuti tuæ reddens pervia, quæ aheneus etiam hosti murus
videbantur. Ut fileam hic complures tuâ ipsius manu è vita
exturbatos; ne memorem generosissimo ausu ereptum Gal-
liæ manibus vexillum; ne adducam, tui ipsius pene imme-
morem extremis te periculis commisisse; illud unum, quan-
tum est, quòd quaternis jam saucius plagis ab inferenda ta-
men lilijs strage minimè destiteris; donec quinto, eoque fa-
tali heroum pectus vulnere in mortem inclinaretur: ô ma-
gnanimitatem profectò eximiam! ô fortitudinem verè Mar-
tiam! ô Decium denique nulli Romanorum secundum!
profectò quis exhinc jam summis Romanorum cum ducibus
conferendum Te inficiabitur? quis illorum in te revixisse
fortitudinem non suffragabitur? quis denique Decium verè
novum in te nostris concessum temporibus calculo suo non
est subscripturus? anne enim hic cum gallis manus conse-
ruit? nec Thierhaimbius alius, quàm qui laureas inter lilia
etiam metere intendebat; anne hic vitæ, sanguinisque pro-
digus exstitit, Patriæ ut clypeum opponeret salutis? sed &
Thierhaimbius ille, qui, ut Austriæ vindicaret felicitatem,
se ipsum perdidit; ut illius propagaret imperium, impe-
rio se mortis subdidit; ut arma ejus starent illæsa, vulneri-
bus etiam compluribus ipse cecidit sauciatus. Quid quòd
Thierhaimbius ille fuerit, qui adinstâr Decij Romulei illius e-
xercitûs Imperatoris suo funere vitam armis, suo occasu
ortum victoriæ sui clade Austriæ fundavit trophæa: non
ego hic loquar, loquantur illi, quorum sinus, vel extremum
trahentis excepit spiritum; vel qui tragicæ necis testes, oculis
madentibus, suspirijsque migrantem animam sunt comi-
ta-

tati : quem tunc non induere martem ? quò efferrato luctu-
ne dicam, an furore unius in morte omnium acceptum vul-
nus vindice ulcisci acinace sunt conati ? annon tragico hoc
excitati spectaculo , & ipsi medios in hostes ruere ? an non
stimulante Heròis hujus morte lauream sunt consecuti ? fue-
rat profectò tunc exanime Ducis hujus corpus oculis suo-
rum obijcere , idem ac oleum Martijs affundere igniculis ,
unde tantò crudelius exardesceret prælij incendium : fuit
adinstrà Julij Cæsaris hujus videre vulnera , in vindictam ,
exterminiumque extremum hostium animari : nimirum ful-
men belli Thierhaimbius erat ; cadendo etiam hostes ferire
debebat : laurus fuerat , tunc maximè suis ad victoriam efflo-
rescens , cùm fatalibus ignibus in ruinam impelleretur ; vi-
ctoriæ meridiem è mortis propinans tenebris , quàm Roma-
næ virtuti assymbolum tenuerit funus , ostendit. Jam verò
si usque adeò factis , rerumque belli gestarum memoriâ De-
cium se verè secundum exhibuit , quid de virtutum ejus mili-
tarium glorioso edicam splendore , quò Romanæ illud
militiæ fidus Decium , non solum parasangis plurimis su-
peravit , verùm etiam penitus obscuravit ? Generosæ
enim mentis masculum robur velut primam Heròis Mar-
tij recenseam notam ? erat Gradivi imago , militiæ vita ,
armorum anima , erat ipso vultu fulmina hostibus mini-
tans Jupiter ; ut , quis , quantusque miles in Thierhaim-
bio lateret , vel ipsâ indice fronte legeretur. Magnanimi-
tatem commemorem ? inter mille pericula discurrebat intre-
pidus ; inter innumeras vitæ scyllas progrediebatur securus ;
nil vulnera , nil mortem metuens , cui Heròus animus Ajacis
pro clypeo erat : fortitudinis ejus quæ prærogativæ exstite-
rint , vel in mortem usque excæcati videre hostes , quando
jam hominem esse non immeritò dubitare potuissent , qui
supra humanam pugnans virtutem , solâ morte , non Marte
se hominem ostendit : nil hic de pietate raro fœdere armis
conjuncta , nil de belli dicam peritia ; illud ad extremum da-
te , ut , qui Capitolio Romano sanè dignissimum se se exhi-

buît, jam verò cæleste in Capitolium est translatus, eundem
brevitandem epinicio prosequamur. Grates ergò tibi, grates
Heròi invictissimo; grates Martiæ tuæ virtuti, qui sic felici-
tatis Austriacæ Atlantem egisti: occidisti; sed cum Hespero,
nominis tui virtute, fama que semper fidus belli oriens po-
stero etiam ab orbe celebrandus: occidisti; sed morte emens
immortalitatem; gloriam stematis tui, Nobilissimæque Pro-
sapiæ, vel sanguine proprio Apelles novus expressurus. Re-
gna nunc Sionis æterna in arce, qui in terra quondam pu-
gnâsti, triumphæ gloriosus in astris, qui in campo laureatus
objisti.

Et quoniam Romanæ genti illud in more stetit, ut
bene meritæ virtuti, victricibusque Heroum umbris for-
titudinis exhibitæ basilica poneret monumenta, illud ho-
die parentanti quoque Palladi concessum sit, non jam Nu-
mæ alicui, aut Sergio statuam; non Horatio Coclitæ ob devi-
ctum Etruscorum regem, sed tibi Decio secundo, sed
Thierhaimbiæ virtuti, Heroi meritò Romanorum primos
inter recensendo, colossus & pyramiden statuere: quare
Phydiæ scalpum arripiens, dum Decij unâ, alterâ glorio-
sissimi hujus Victoris describo occasum, ultimæ demum
parti coronidis locò hanc præfigo Epigraphen:

Colossus hic Decio sacer,
Secundo quidem,
Minimè tamen gestis, factisque secundo:
Januam quippe victoriæ Cæsareis referans
Aquilis,
Ipso cecidit in limine belli
Omen daturus Nomine,

Ut

Ut,

*Qui Thierhaimb dicebatur,
Ad apertam in Italia Jani portam
Domum mortis incola subiret.*

Quid de factis quæris?

Excessûre Pyramidem,

Quorum fama sidera contingebat.

Ejus dexteritas nunquam non sinistra ho-
stibus,

Illius Magnanimitas adversæ semper pha-
langi minuebat animos;

In præana semper Aquilis excitans Martem,

Quoties ferro tactum daret.

Cujus in signum ipsum deservijt insigne,

Altissimæ enim, martiæque virtuti suæ

Aptum inveniens symbolum,

Turrim elegit,

Pharia aut suis ad Victoriæ turris,

Aut abeneus pro Austria murus futurus.

Cecidit copioso ab hoste accepto vulnere,

Pectus ut gloriosistot literis,

Quot vulneribus notaretur.

Mortuo huic cupressos cave inferas,

Laureis enim natus, Laureatus Heros vixit;

Atque cùm per mortem ad instâr Daphnes
fugeret,

In Laurum etiam transijt,
 Quia in arena cadens
 Virtute suâ suis peperit triumphum.
 In cœlum porrò jam translatus, capito-
 lium tenet;
 Pyramidem tamen posteritas statuit,
 Index
 Ut esset,
 Quò Victor avolârit.

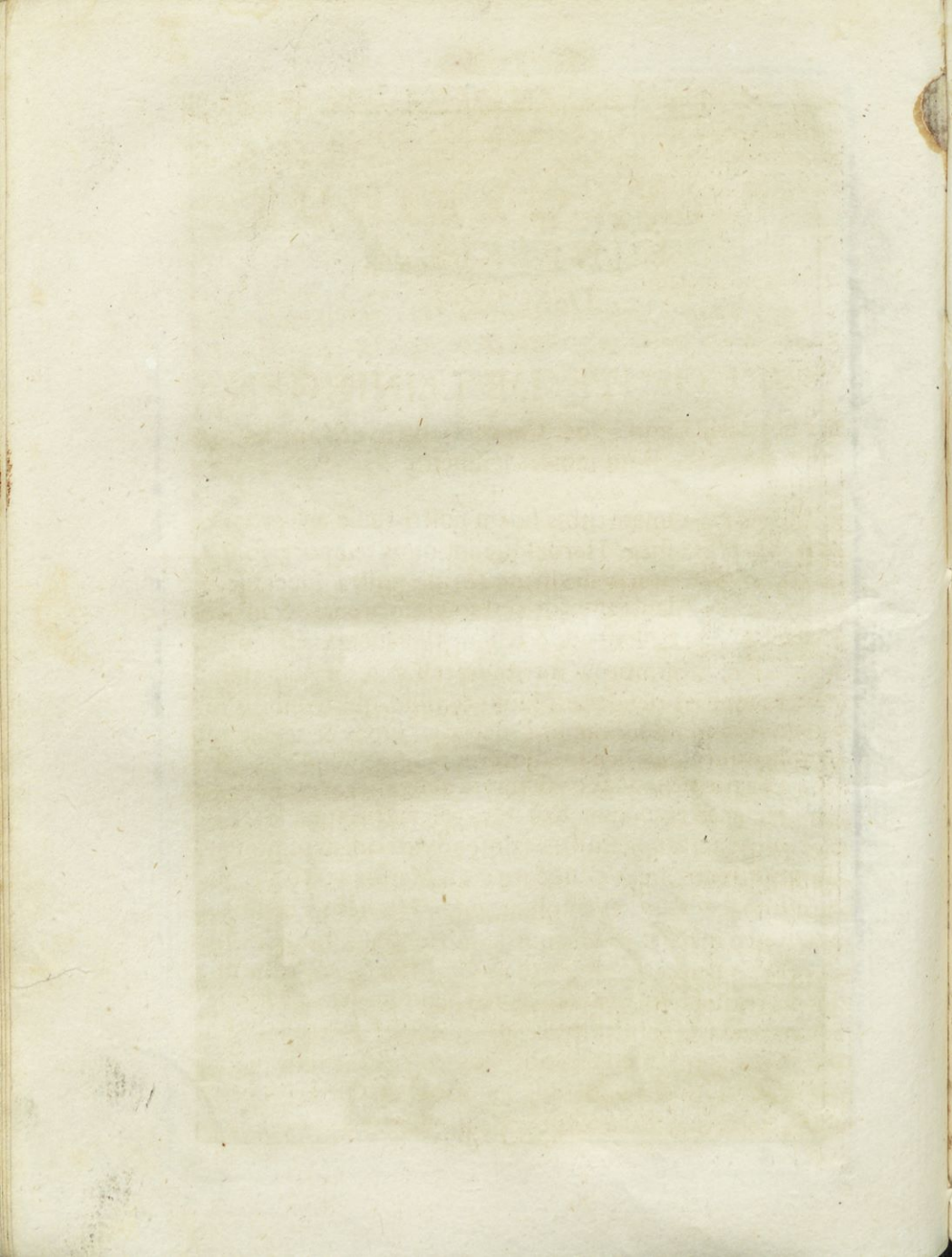
Composuit

LAURENTIUS ANTONIUS VANOSSI
 ex Archi-Ducali Convictorum Collegio.

PANE-

PANEGYRICUS FUNEBRIS II.

De M. Scæva,

SEU

DE COMITE DE LEININGEN.

1. Februarij Anno 1702. Cremonensi in actione laurea-
tâ morte defuncto.

Omani orbis sidera nostri fuisse ævi progno-
stica, Heröesque antiquos tempore solùm,
non item virtute sæcula nostra superasse, &
laureatæ tot certaminum arenæ, & invicta
belli virtus, & triumphis assueta Cæsareorum
armorum fortitudo testatur. Quid enim?
anne Pompejos desideratis? sunt & nunc, qui trophæis in-
signes plurimis, dum campos victorijs, urbes & regna im-
mortali non minùs famâ repleverunt; anne Scipiâdas belli
fulmina petitis? neque eos tempora nostra negaverunt; qui-
bus adamante etiamnum fixû stat, pro patriæ tuenda felici-
tate, pro vindicanda Austriæ salute ad extremam usque san-
guinis guttam enssem denudare: an Marios vultis? & his
par virtus pares quoque nomîne dedit Heröes; quando &
nostro ævo inveniuntur ij, qui de subeuntibus Italiam Lilijs
victores; qui non tam Jugurtham aliquem, quàm Villa Re-
gium in triumphum duxere. Adeò nimirum verum est, Ro-
mana sæcula in nostra transijisse; neque antiquam He-
röum virtutem tanto temporis intervallo emarcuisse, velut
quæ nostro etiamnum sole adeò gloriosè evirescit. Quod
tamen acerbo luctu prosequendum, illud est, quòd cum

virtutis Romanæ hodiedum videamus æmulos, cùm Romanis mortuali non minùs cupresso eorum laureas conspiciamus involvi; præciso vitæ filo immortales animos in urnas etiannùm audiamus recondi. Unum è pluribus percipite; qui cùm Martis Austriaci fuisset anima, nuper expiravit; cùm splendor exercitûs Cæsarei, mortis umbris est involutus; cùm gemma fuisset militum, inter cineres amodò delitescit. Si nomen vultis; alter Scæva est: si gesta exquiritis; Romani is Heröis dignus elogio: si vulnus renovari denique non refugitis; Comes de Leiningen est: Dé Leiningen, quem traduce sanguine natura Martijs instruxit igniculis, animi generositas Gradivi vivam effecit imaginem, sagacitas belli que virtus non nisi triumphis designavit: Comes de Leiningen, cujus in Aquilas effusum amorem prodiga vi re indigitavit fortitudo; cujus obsequiosum in Principe suum affectum declaravit, vel propriò sanguine subscripta magnanimitas; cujus in Cæsarem fidelitatem militaris in Hispania Balthei repudium comprobavit. Romanum profectò ducem: quod si Romanorum quondam fuit agere, & pati fortia, hoc in Heröe illud controversum non minùs sit, plurane pro Cæsare egerit, an fortissimè sit perpeffus: Romanum, quia Romanis bellantem sub signis: Romanum denique, quia Romanâ fortitudine pro Romani Imperij sole decertantem. Ite jam, quicumque Heröis hujus immortalia gesta festivis excipientes jubilis, vel præliantem quondam deprædicâstis militem, vel Victorem dilaudâstis, vel triumphantem votis vestris coronâstis: Ite in lachrymas, in luctus jam oculos, jam & ora resolvite: Ite, qui Pæana quondam acclamâstis, nunc extincto lessum accinite; Epinicion in Epicedion commutate. Exigit hoc grata gloriosissimè pro Austria occumbentis memoria; exigit Heröica in arena bellicâ magnanimitas; exigit supervictura itentidem Athletæ invictissimi in Austriam fidelitas. Ego intercæ, qui in defuncti victoriosi cineribus Romanum adoro Ducem, cum-
que

que talem, quem orbis Austriacus præoptasset sibi potius concedi nunquam, quam adeo præmaturo abripi funere; Scævam secundum, primò tamen majorem vobis in Comite de Leiningen comprobo occubuisse.

Quid Scævam esse sit, sensere adversæ hostium phalanges, quorum effrænè robur unus ille fortitudine suâ domuit: conspexere Romana castra, quorum in oculis incrementum suorum fugam ab hoste vindicavit: Cæsar ipse Romulæ gentis Princeps expertus est, quando in hoc se belli Achillem gerere, quò inimicorum prosterneret audaciam; se habere scutum, quò eorum retunderet machinas; Atlantem denique in illo sibi obtigisse contestatus est, qui militaris fortunæ, felicitatisque bellicæ unus stabiliret securitatem. Erat Scæva Romanos inter Heròas, quod sol inter minora sidera: ut ad præsentiam hujus aliorum splendor tumulatur astrorum, ita in comparationem vocata Heròum aliorum gloria Scævæ herbam porrigere cogeatur. Erat Scæva, quod inter arbores Palma; hæc ut reliquis eminet altior, ita & ille reliquis virtute Martiâ parafangis plurimis palmam præripiebat. Forsitan Cæsaris signa ad tentandam belli aleam hostilis provocaverat exercitus, jamque classici resonante signo omnes in arma ruerant; cum nescio quonam fato, atque à Romana fortitudine maxime degeneri timore omnes, quam inconstantem Principi servarent fidem, levi fugâ sunt professi. Unus in arena (Victorne dicam, an Pugil) Scæva Cæsaris gloriam, justamque belli causam defensurus, se stando virum comprobavit. Volitabant quidem minitantiâ mortem, integra telorum agmina; sed non recedebat Scæva. Imminebat feræ saxonum grando; sed non recedebat Scæva: omnis hostilis tempestas unius ipsius in caput ferebatur, unus ipse inimici furoris, metaque armorum fuerat effectus; sed non recedebat Scæva. Perram dixisses circumstrepentibus licet prælii involutam fluctibus, attamen adamantinâ in Cæsarem fide nè lato quidem ungue motam: laurum affir-

mâſſes tot inter fulmina , quot necis pericula , ſemper ta-
men forti fidelitate , fideli fortitudine evireſcentem : do-
necrandem iniquo adverſantis fortunæ fato , amiſſis armis ,
confracto chalybe , ſcutò centum viginti iſtibus terebra-
to , quàm verè pro Cæſare vel unus pugnare paratus abun-
dè docens , in tutiora ſeſe recipere ſit coãctus . O Scævam ,
ſed Heröem virtute humanâ majorem ! O inauditum Ma-
gnanimæ mentis ſpectaculum ! O rarum fidelitatis prodi-
gium ! O Virtutem Herculeis auſis majorem ! Neſcio , an
ad exaggeratam Romanæ Virtutis commendationem quid
amplius excogitari ; an ad ejus comprobandam lydio lapi-
de generoſitatem aliquid plus inveniri ; an demum vel pro
Cæſare fortius , vel Scævæ generoſius quidquam contingere
potuiſſet . Verùm ùt ùt magna Scævæ generoſitas faſti-
gium Virtutis Martiæ aſſecuta ſit , palmam tamen hodie
porrigere cogitur illi , quem ætas noſtra novum edidit , Hi-
ſpania ſecundum ſuſpexit , Vienna alterum deprædicavit ,
Italia non ſine admiratione verum experta eſt Scævam Co-
mitem de Leiningen . Eſt hic , qui in Hiſpanijs adverſus
Liliatos Galliæ criſtas diu multumque decertavit ; qui per
complures ariſtas pro Hiſpania , & in Hiſpania pro Austria
Martem ſuſtinuit ; qui pro utriusque domûs auguſto dila-
tando Imperio vitæ , ſanguinisque prodigus exſtitit ; qui
plurimarum laurearum meſſem ab hoſte collegit ; qui ſicut
Strategi munere functus , ita ad illud virtute ſuâ unicè eſt
eluctatus . Eſt hic , qui poſt Caroli obitum , inundante Ibe-
riæ terras ambitione Gallicâ , unus ſe torrenti oppoſuit ,
qui cunctis Hiſpaniæ caſtris Lilia induentibus , Lilia eſt
averſatus ; qui ſolus deficientibus reliquis pro Aquilis in-
trepidus ſtetit . Eſt hic , quem non fortuna , non dignita-
tum jaçtura eò movere potuit , ut adverſus Aquilas in cam-
po ſtipendia mereretur ; cui potiùs in votis bonis omaibus
exui , quàm fidelitatem in Cæſarem exuere ; cui magis ſta-
tutum cum Stratego munere etiam ſignis vale remittere ,
quàm in Auſtriaci orbis Principem jurato cum hoſte con-
ſur-

furgere; quidenique militarem baltheum praelegit deponere, quam sanguine Caesarei militis illum cruentare. In quibus sane omnibus quid nisi verè similis, imò, & Romano illo Scævâ superior Comes de Leiningen exstitit? Anne enim hic contra Patriæ inimicas decertavit phalanges? At hic non jam contra Patriæ, sed orbis totius Austriaco-Hispani hostem in arenam processit: anne iste pro Romano quopiam Principe campum subiit? at hic pro Europæ Regum celeberrimo, & vel Caesare illo majore, Carolo nimirum, classica cecinit: anne vitam, & sanguinem contra plurimos decertans, exposuit Scæva semel? Verùm iste innumeris propè temporibus generositate Martia extremis sese propinavit periculis: anne in propudiosa omnium ex acie fuga suam ille Caesari probavit fidem? at majorem longè Caesareis ille Aquilis, Romani Imperij Jovi, æmulante Galli cantum Hispano Marte fidelitatem testatam fecit? anne demùm ille amisso clypeo, & galeâ, calybeque fractò inermis ex arena decessit? sed non solum clypeo destitutus, & armis, sed legione suis militante sub auspicijs, sed militiæ spontè se abdicans præfecturâ, pro Caesare, honoris, fortunarumque subiit jacturam. Subiit jacturam: non ad hanc fortassis plurimarum spe allectus opum; non amplioris dignitatis subnixus promissis; at subiit jacturam solo generosi sanguinis impulsus ardore, solo in Alaudas actus affectu, solis amoris velut Herculis Gallicani attractus catenis, sola in Domum Austriacam fidelitate stimulus. Subiit jacturam: & tunc quidem, cùm liberalis Liliorum, & honoris, & stipendij militaris augendi invitabat fides; cùm vel ipsa confusa belli ratio cedendum magis tempori, quam delitescentem in animo Austriadum amorem in lucem usque adeò periculosè suadebat evulgandum. Profectò næ hunc ego jam Scævam verè alterum? næ invicti ipsius Scævæ dixerim triumphatorem? næ militem Virtute omni Romanâ majorem? næ Heröem nulli fortitudinis Martiæ prodigio affirmârim secundum? sanè nî fallor, nunquam usque

adeò bellè Miltiadis augusta facinora in se delineavit Themistocles ; nunquam Achillis insignia gesta adeò bene expressit Macedo ; nunquam Julius Cæsar Alexandrum adeò præclare suis oibi repræsentavit trophæis , quàm vitæ serie , facinorumque præsertim hujus gloriosissimis monumentis Romano orbi Romanum Scævam Comes de Leiningen in se dedit , exhibuit , repræsentavit. Sed liceat hîc ad cæptam Martiæ in Scæva Virtutis enarrationem orationis cursum rursus reflectere ; liceat ad Romanorum redire annales ; quemque usque adeò magnanimum in arena conspeximus , nunc de gesti serie Cæsarem perecipiamus edocentem. Redijt Martis è circo sine ferro , sine umbone Scæva , Bellonæ omni exutus apparatu , nisi quòd herò animi robore armis omnibus fortiore , nunquam exui potuerit : ad suos reverti sanè fixum erat ; neque tamen , quam legeret , via patebat : nam tumultuantes vasti fluminis procellæ hinc spem intercidebant ; ibi hostilium castrorum signa majorem adhuc remoram obijciebant ; hîc inaccessibleiter tellus , ibi unda parabat ; per undas attamen , fluctusque Neptuni ei , qui Martis procellas superaverat , ire visum : fors ut fallaci quoque in elemento suam probet fidem , quam antea barbaro coram hoste ad orbis ostentarat admirationem ; fors ut insatiabilem pro Cæsare vincendi sitim suis declararet. Masculo ergò pectore in flumen infiliens sine cymba , vel rati ; sine velis , aut remo ; quin gemino adhuc thorace ferreo cinctus in fortunatas votorum suorum tendit insulas. Obstupuisse hîc ad ausus tantos geminas fluvij ripas , quin ipsas attonitas cursum stitisse aquas , quis non credat ? sed pergît ille submergendus nunquã , quem virtus bellica , magnanimaq ; in Principem fidelitas semper in altum levabat : donec tandem post longas , multasque spem inter , & metum in aquis dilapsas moras , portum Scæva assequitur , cum portu portum novis , ijsque felicioribus bellis aperturus. Quid hîc egisse ad primum heròis hujus conspectum turpi fugã antea dila-

psa putatis castra? rubore suffundi sanè opus fuisset, nò factorum tantorum magnitudo propè fide major ad unum omnes stupore defixos reliquisset. Scæva porrò lunato poplite coram Cæsare procidens, aliud deplorat, & lamentatur nihil, quàm: arma ô Cæsar perdidisti. Arma, quibus trophæum tibi Princeps par fuisset instruere; arma, quibus laurearum messem decuisset colligere; arma, quæ Martia velut dos tibi Daphnen, id est victoriam in sponsam adducendi fuere consignata; Perdidisti: non defuit sanè animus, aut pugnantis constans ardor, non deses ipsemet ea tradendo hostibus in triumphum cessi; non meâ vecordiâ amisi; at perdidisti, vel ita præliando, ut ferri acies obtunderetur; ita confligendo, ut inimico cruore chalybs nimium accenderetur; ita manus conferendo, ut ferrum prius, quàm animus mihi frangeretur. Perdidisti: non recuso in arenam rursus descendere; non refugio cruenta in campo certamina; imò magis lituos anhelò: da novos acinaces, remeabo; & solus etiam adversa cum phalange bellum redintegrabro: da scutum, & cassidem; perfidam nuper fortunam ad ultimam usque Thulen persequens, meliorem procabor; in casses lauream, & Victoriâ tibi faciam venire. His, similibusque dictis, simul ave, simul & vale dicens Cæsari, nova Exercitus anima sese ad suos contulit, eosdem virtute novâ Martiâ ad certamina, ad pugnas, ad triumphos instructurus. Adeste hîc quicumque defuncti nuper Illustrissimi Heröis, Comitæ de Leiningen immortalia gesta pro Familiæ universæ gloriâ, vel cum Appelle adumbrare coloribus, vel cum Phydia elaborare scalpello, vel cum Polycleto perenni in marmore posteritati consecrare desudatis; adeste, numque aptiorem Heröi tanto, asymbolamque magis imaginem, quàm rursus Scævam inveniat, edicite: Video quippe, & hunc non jam per insurgentes undarum tumultus, sed magis per periculorum mille anfractus; non inter fluminum procellas, sed persecutionum potius impendentium fluctus; non inter aquarum

rum vortices , sed fortunarum magis scyllas , & Charyb-
des ad Cæsarem , ad Leopoldum ex Hispania in Austriam
eluctari ; conspicio eundem ad Aulæ totius admirationem
belli fulmen , nunc inerme : Martis sydus , jam sine honoris
militaris luce : armorum quondam Hispanicorum basim , jam
militum robore destitutum : Strategum arenæ , nunc sine
balthæo Viennam remeare : intueor demùm , & illum co-
ram Augustissimo Romani Imperij Jove (fatumne dicam
Hispaniæ deplorantem , an delitescentes magis Martis
flammas explicantem) ijs itentidem orationem ordiri que-
relis : Parce orbis Monarcha potentissime ! parce Germa-
niæ Atlas fortissime ! parce Romanorum Imperatorum ma-
xime ! Principum omnium Alpha parce ! arma , quorum
æstu congregantes sese ad obscurandum Austriæ solem
inimicas nubes dispellere debebam ; arma , quibus in te ,
Regnumque tuum (quia contra Hispaniam) insurgen-
tem gigantonomachiam suppressere oportebat ; arma ,
quibus titubantes diu Principum reliquorum animos velus
hoc uno pondere in te inclinare par erat , illa perdidisti ; imò ,
ut , quod res est , edicam , amore tui amissi ; amore : exar-
mavit enim armatum amor , quod hostili pro centro Impe-
rij totius cor noluerim objicere : destituit militaribus signis
in Aquilas constans pietas , quod inimicus magis mihi ipsi ,
quàm his esse elegerim : balthæo exuit indutus Austriam
affectus , quod fortunarum potiùs naufragium omnium ,
quàm in vela blandientes Galli admittere Zephyros decre-
vi : hæc una causa , cur castra linquere , Martis stationem
deserere , excedere campo , in vaginam ferrum recondere ;
queisque imperabam , legionibus vale dare animo firmum ,
fixumque steterit . Verùm habeat sibi Hispania jam in Hi-
spanijs quærenda , sua , quibus me adversus Cæsarem pugna-
re detrectantem orbavit , signa : habeat , quem liliato mi-
lite viduatum Stratagi jam supplevit , locum : habeat arma :
habeat Ducis quondam sui Martias cohortes : cum Anni-
bale juratum mihi in Austriæ hostes bellum assero ; cum

Epaminonda, aut cum hoc, aut in hoc (Aquilarum nimirum insigni) vel vincere, vel mori adamante est statutum. Tuum illud est Imperator augustissime decernere, ubi secundam belli horam præstolari, ubi illustrem triumphis diem, gloriæ tuæ jubeas accendi; si lubet, ut Imperiales subeā plagas; unum sufficit imperium, ut instabilem aliàs fortunæ rotam in tuam per bella firmem felicitatem: Italiam ingredi imperas? & è Liliæto lauretum Alaudis efficiam; demetendo hæc, domum Austriæ declarabo laureatam. Nec promptius dictum, quàm factum; non liberaliora promittentis verba, quàm in pugnam ruentis facinora. Italiæ quippe mox alpes subit; mox inaudito, & vel ipsis hostibus admirando robore illas cum Eugenio superat; jam castra adversus Gallias metatur; certaminum sicut ferè omnium comes, ita & omnium socius pariter audit victoriarum. O Scævam profecto! Scævam verè secundum! Scævam, quia fidelitatis prodigium: Scævam, quia Martiæ magnanimitatis portentum: Scævam, quia pro Cæsare militem fortissimum. Scævam novum! quia in hoc, & Austria aheneum murum, & Imperator impavidum belli fulmen, & tota denique militia Herodem obtigisse sibi sensit bellicosissimum. Scævam alterum! quia cum Romano & hic armorum suorum subiit jacturam; quia cum illo, & iste per remotas regiones exul ad Cæsarem penetravit; qui cum hoc, & de Leiningen secundò in arenam processit: quid dico, in arenam processit? audite, qualiter vel pro Aquilis occubuerit, occumbendo sanguinem, vitamque dedit. Fortassis Eugenius belli Imperator fortissimus cum dolo hoste dolo rem acturus Cremonense præsidium armorum suorum constituerat metam; atque in illud non tam aperta vi, quàm occultis machinis penetrare nitebatur: qui profuscepti operis felicibus auspicijs delecti fuere, Heròes erant, Ducesque vel ipso Marte superiores; hos inter Comes de Leiningen, qui, quàm invictam in urbis hujus arena suam probârit operam, quis dicendo explicet? quis suffi-

ciat enarrando ? jam Aquilæ Cremonensis præsidij expugnauerant portas ; jam tubarum , tympanorumque clangores Austriacos per urbem promulgauerant triumphos ; cum collecta hostilium signorum copia pectus pectori opponere , vim vi retundere attentabat : ingruebant undique igneæ globorum tempestates ; desæviebat ferrearum pilarum grando ; omnia Bellonæ flammis peritura videbantur. Stetit tamen, stetit Comes de Leiningen, & stricto mucrone tota propè die certamini intentus, nunc inter fulmineas hostium iras discurrebat intrepidus, nunc ignivomos hostium furores excipiebat impavidus, inter flammæ, & Martios ignes imperteritus gradiebatur : jam animare ille cohortes ; jam in phalanges disponere legiones ; jam per forum & mœnia distribuere ; jam cum hac, jam cum ista manus conferere catervâ, donec tandem ferali, nescio, quo impetu in pectus ejus glande ferreâ actâ, quem laureis educaverat virtus, hunc fati communis ratio fatali cupresso involvit ; isque Cremonensi in arena obiit, qui immortalem in hac laudem sibi fuerat adeptus. Ah jaces ! jaces Scæva alter ! neque tam è vulnerum tuorum ore sanguinem quam gloriæ fluentia emittis : jaces oculis clausis ! qui hostilem toties spectavère interitum : jaces labijs in mortem pallentibus ! quæis Pæana Austriæ accinere intendeabas : jaces virtute suâ destitutâ dexterâ, quæ pro Aquilis tot laureas metere parabat : jaces exanimato corde, quod in Leopoldum tot sinceri amoris alebat flammæ, quot propè anhelitus trahabat : jaces demùm in medio victoriarum cursu, fato prostratis pedibus, qui ad bravium Austriacæ gloriæ benè adèd currebant. Nimirum, ut quondam Scæva pro Cæsare, sic, & tu pro Imperatore ; sicut iste, ut illatas Cæsari vindicaret injurias, sic hodie tu, ut per injuriam summam erepta Leopoldo regna vindicares, è vivis, è terris abijisti, excessisti, migrâsti. Migrâsti ! habeat jam arena, & in arena tota Italia, quò ad fidelitatem in Principem suum instruat exemplò : migrâsti ! habeant bellicosa militum agmi-

agmina, quò fortitudinem, magnanimitatem, invictum-
que robur edoceantur : migrasti ! habeat posterus orbis
universus, quò in te intelligat tempore quoque nostro
Scævam extitisse Romanum. Nos interrea, quò tandem
funereo apparatu lugubre hoc mortis excipiemus specta-
culum ? quò crudele in heròem tantum Parcarum imperium
luctu sumus profecturi ? excrefcens dolor, Martis in are-
na extincto pugili Martium erigere denegat castrum : cur-
rui triumphali exanimis imponemus cineres ? felice
apothefi, in fidera, in capitolium cæleste translatus ; terre-
nos fastidit triumphos : illud agamus, ut quoniam non ni-
fi æternâ memoriâ digna Comes de Leiningen gessit, ejus-
dem memoriâ subfecuturis quoque sæculis transcriba-
mus : Martijs proin ex armis trophæum erigimus, cujus
verticem Romanus ille Scæva tenens, dum inter lemnisca-
tas operis gratias, hinc fidelitas repudiatum spontè jactat
balthcum ; ibi fortitudo militaris victorem lauro gladium
coronat ; ad basim inter Parcas mors lugens sequentem
porrigat epigraphen.

Silete antiquæ fortitudinis monūmenta,
Victrices Romanorum toties animatæ,
Tacete tubæ !

Quem ante sæcula gloriosum Romuleæ
Gentis imagines Scævam perhibent,
Ætas quoque nostra, licèt secundum,
Primotamen virtute priorem peperit.
Comes de Leiningen est.

*Semper inclinans in lauros, donec, cupressum pro lauro legens,
In Campo Martis invenerit mortem.*

Quàm verè hic Scæva, sensère hostes,
Qui exercitum integrum in uno repe-
rientes, Non

Non nisi sævum pro Austria vindicem
suspīrârunt.

Balthæum pro Aquilis posuit;

*Sat ornatus honorum insignibus; si non albicantes
Galliæ nummos,*

At justam Austriæ propugnaret causam,

A Lilijs fugiens, ad Lilia transiit, & rosas,

Ibi quasiturus dilectum,

Qui, cum candidus sit, simul etiam est rubicundus,

Quia Cæsar Austriacus.

Posuit Cremonæ vitam, tubâ in tumbam
versâ;

Licet frenduerit fama,

Quæ Herodæ hōc uti volebat ad immortalē
Leopoldi gloriam.

Magna illius anima victricem se sciens,

Vilis plagæ angustijs se se contraxit,

Ut exire posset minimo ostio, per quod
globus intravit.

Tu, qui trophæum aspicias, Martem tamen
ad trophæum lugentem miraris,
Cum vertice statuæ plaude, cum basi luge.

Composuit,

FRANCISCUS CAROLUS JOSEPHUS TOSCH,

ex Archi-Ducali Convictorum Collegio.

THE JOURNAL OF THE AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION
PUBLISHED WEEKLY
CHICAGO, ILL., U.S.A.
Vol. [illegible] No. [illegible] 191[illegible]

PANEGYRICUS FUNEBRIS III.

De

Manlio Capitolino

SEU

COMITE

DE

DIETRICHSTEIN.

Ad Cremonam pro Austriæ Capitolio 1. Februarij fortiter decertante, & ex vulnere paulò post in castris gloriosè è vivis excedente eodem Mense Februario

Anno 1702.

Ergò ideò triumphalibus laureis insignienda erat hyemis gloriosissimæ fœcunditas, ut feraces demum heròum tumulis cupressos germinarat? ideò in ipsas usque nubes Mavortiae trophæum gloriæ Cæsareo Marti evahendum erat, quò in lugubre demum doloris castrum acerbissimâ libitinæ invidiâ converteretur? ideò victriciû armorum splendor à victo nuper oriente in occidentem raptus, solis iter emetiri debuerat, quò ferocibus demum lethi tenebris, & lachrymarum funebrium oceano cum occidente Phœbo sepeliretur? ideò festiva nuper applaudentium Mavortiae virtutis gloriæ acroamata laureatæ famæ clangoribus perstrepuerant, quò infauftis demum plangoribus, & abruptos inter singultus fractis verborum periodis in feralem doloris lessum prorumpere cogeremur? Effundere in luctus anime, & altius solitò in te dolor de-

scendat! dum crudelitati suæ fata limites nullos statuunt, & tuo modus nullus sit dolori! nec quando heroo in sanguine Parcarum ludit crudelitas, dolentium lachrymis premium ullum habeatur. Occubuit. O sortem! O mortem! O sanguinem heroinum! ne sanguineis quidem lachrymis fatis deplorandū! Ite! ite nunc invictæ hætenus tanto sub vertice phalanges; recondite innutritos victoriis gladios; & galeas non nisi cruore hostium madescere assvetas, feralibus lachrymis humectate! Occubuit! O sine lege sævientes fatileges! O casum, felicitatis nostræ occasum! submittite jam, non nisi hostium pectoribus insigi solita, nunc infauftum Libitinæ instrumentum, hastilia; fasces invertite; & reclini in terram apice doloris vestri monumenta solo inarate. Occubuit! O immanem Libitinæ manum! O Parcas! in heroa vitæ stamina semper parcissimas! Agite, nunc thoraces dissolvite, infringite scuta, & copiosa inter lamenta ferale doloris pegma exornate. Occubuit! quem in gravissimi momenti casibus Delegatum selegit Cæsar; excepit Cella; Hanoveranus coluit; Belgium deprædicavit; in toga Cato, in armis Mavors; inter Heröes fortissimus, inter fortes bellacissimus, inter bellaces invictissimus; Mavortis gloria, belli fulmem, armorum vigor, virens ac spirans trophæum gloriæ, Cæsarei exercitus victoriosum germen occubuit Dietrichsteinus. Quid hîc aut ad dolorem gravius, aut ad cladem funestius, aut ad omnium lachrymas acerbius dici posset? uno in nomine & hostium tripudia, & vulnus nostrum, & omnium lachrymas complector.

Verum quò me degener animi luctus abripuit? Itanè imbellibus lachrymis Heroos manes infestamus? imbelles vulnus lachrymæ suorum abluant; Heroum vulnera non nisi hostium aut lachrymis aut sanguine eluuntur: nec Heroum inferiæ infestâ auribus nœniâ, aut leßis, sed stillantium sanguine hostiles inter catervas vulnerum commemoratione ad veram Mavortij luctûs majestatem peraguntur. Pareo Heroi manes, victorum reliquiæ, triumphorum ante-

tesignani, patriæ invicti indigetes; &, dum heroinam invictissimi Comitum virtutem inter hostium strages gloriose decertantem, decertando cadentem, cadendo in novas semper hostium clades suorum dexteris, etiam post fata insurgentem, applausu, lachrymis, laudeque immortaliprosequor; neminem fore existimo, qui non illud Annæi Senecæ effatum invictissimis acclamet manibus: plus videlicet invictissimo Duci gloriæ, Aquilis victoriæ, hostibus terroris, & cladium, quàm sanguinis lethali è vulnere profluxisse. Quòd si cum summis vetustatis Mavortiae Heroibus in comparationem adduci possent aliquid, etiam ad gloriam, virtutisque nomen momenti habeat; vel hoc uno summum te gloriæ immortalitatisque apicem occupasse palam edico Heros invictissime, dum eximiam virtutem tuam Capitolino illo Manlio, Gallorum clade, Imperij Servatore, magno Mavortis Filio vel Romæ teste, laude bellicâ exhibeo superiorem.

Manliana quondam imperia fortissima, sed & Manliana non minùs illustrissima gesta; quòd inter siderum splendores auræ lucis cyclade superbiens Phœbus; hoc Romanæ inter militiæ luminaria Manliorum virtus: si dispensante hoc luminis sui flammâs, illustrantur cuncta; Manlij certe virtute, quis Romanis copiis gloriæ, fortitudinisque plurimum accessisse inficietur? si, eò ardente, orbi diem nasci necesse est; generosi Manlij ignes victricem Romæ non minùs accendere lucem, quando capitolium solius ipsius virtute à Gallis illæsum, ab hoste stetit servatum. Erat ille Martij animi ectypon; erat heroini pectoris idea; arene anima; ad laureas, & victorias Romuleis signis cynosura: Vix ephœbos egressus, jam Martem induerat; quaterna nondum emensus lustra, jam victricia fortitudinis suæ monimenta, spolia ab hoste retulerat; ille omnium primus murem, mox bis ternas coronas civicas obtinuit; ille triginta septem Romana à gente invictæ virtutis suæ sibi præmia vendicavit. Militem profectò, Ducemque Romanum
glo.

gloriosissimum! militem, cui laureati fasti non immerito honorem, victrix fama nomen det immortale. Ut ut tamen magna Manlij quondam virtus ad Martiæ apicem gloriæ sit eluctata; palmam hodie porrigere cogitur illi, quem à nominis Dietrichsteinij etymo, non nisi fortunatam ad Jani portam pro victorijs referendam, clavim; quem non nisi lapidem offensionis phalangis hostilis; quem denique Manlio superiorem non immerito prædicamus: ut enim quàm plurima, eaque fortissima Ducis hujus gesta præteream, queis retexendis ne Ilias quidem sufficeret; qualia fortassis essent, in ipso Martis nativo solo Thracum inter, Sauromatùmque clades, positum militaris gloriæ rudimentum; aut certè per universam latè Ungariam victricia raptata labara; ut sileam ejusdem laureato cruentum ferro Rhenum, subactam Moguntiam, receptam Bonnam, servatum Gallicana ab irruptione Imperiùm; ne adducam hostilibus tepentem cladibus Margiam, & Sargetiam, concussam ab illo Belgradum, Portam ferream, ferreo robore propugnata; quis non videt unam nobis Italiam, & in Italia Cremonam abundantissimam argumenti suggerere copiam, unde Dietrichsteinium Heroëm non jam romanæ ætatis æmulum, sed & parafangis plurimis Manlio, atque in Manlio universâ Romanorum virtute credamus superiorem. Quid enim? objicite oculis difficillimum illud invictæ ejusdem virtutis experimentum; cernite tot jam retrò sæculis decantatam bellicarum Cremonæ substructionum gloriam; urbem hostilium armorum sedem, omni apparatû genere florentissimam, refertam viris, vigentem viribus, & ipsâ audacis Turni sui præsentia animatam considerate. Intuemini hinc eductas in cœlum pinnas; frementem præliantium tumultu urbem; reboantia in moenibus currulium machinarum fulmina; incertam mediâ hostium urbe conclusorum Commilitonum aleam; illinc aggestos opere lunato aggeres, infestas lectissimi ex Hybernâ militis cohortes, crepitantem omni ex parte in inferentes

se se Aquilas ferrearum pilarum grandinem ; inde imminentes jam jam armorum hostilium auxiliares copias , flumen superatu arduum , visu terrificum , hostilibus undique septum aggeribus , omnia presentissimo Martis discrimine metuenda . Perhorrescitis arbitror ; vel ad solam feralis scenæ commemorationem , & si objectas animo rerum funestarum imagines felici fugâ declinare liceat , nè Persei quidem talaria , nec Bellerophontis alata equilia fugam properantibus suffecerint ; sed audite , & Eugenium supremum illum exercitus Cæsarei Imperatorem , semideum belli Archistrategum , Bellonâ & Marte satum Heröem invictissimum audite , ijsque jam jam sub papilione verbis pro arena hac Dietrichsteinio partes percipite deferentem : pro capitolio hodie Dux bellicosissime , neque tam Romano , quàm Austriaco certandum est ; pro Capitolio non tam in defensionem Jovis alicujus Capitolini , quàm Austriaci Jovis ad imperium dilatandum , pro Domo , inquam , Austriacâ . inaudita quæpiam in Italiæ theatro orbi hodie Martis scenâ est pandenda ; Cremona in casses , in Aquilarum unguis est redigenda : singulorum hîc , quidquid Martij pectus nutrit spiritus , desideratur magnanimitas : alij intra præsidij muros , extra portas , & valla alij viam optatæ sternerent victoriæ ; tu porro Atlantem difficillimi hujus operis non minùs agas , necesse est ; tibi summi in rem nostram momenti commendo provinciam ; tot jam non murales aut civicas , sed immortalis gloriæ obtentas coronas opere hoc coronato ; ostendasque , quocunq; ferrum cadit tuum , ibi laureas te metere , fortitudine , & industriâ tuâ novisse . Hæc anne verba , an flammæ magis succenso aliunde Martij ignibus animo fuerint ? dubito sanè ; illud certum est , sicut Dietrichsteinianæ virtuti haud fortior ad subeunda discrimina impulsus unquam extitit , quàm ipsa discriminum magnitudo ; ita percepto consilio eandem totam in prælia exarsisse ; statuisseque , cum vitæ etiam sanguinisque effusione in arena cadere potius , quàm clusis victoriæ ma-

chinis, adeò bellâ capeffendæ urbis spe amiſſâ, in caſtra re infectâ redire : & verò herous quid auſit animus, nullius-
 quæ pavidâ fati mentis virtus, exhibuit opus : jam enim
 cum Manlio ad Cremonam pro Auſtriæ Capitolio, pro Jo-
 ve Auſtriaco Dietrichſteinium fortiffimè pugnântem in-
 tueor ; video medias inter hoſtium phalanges eundem in-
 trepidum, inter ſuorum funera invictum, per medios ho-
 ſtium cuneos, per conferta globorum agmina, per ſtagnan-
 tes ſanguine paludes, & inſtratam quâ ſuorum, quâ ho-
 ſtium cadaveribus Mavortis arenam, vi ac ferro ſibi ad vi-
 ctoriam aditum conſpicio aperientem : video nunc ſuos
 animantem ad prælia, nunc præambulâ virtute ſuâ in bella
 provocantem : jam vi, & heroo fremitu Liliatos confun-
 dentem animos, extremam denique ſtragem, extermini-
 umque intentantem : video triumphali vultu, fulmineo
 impetu, ardentibus oculis, Mavortiaque majeſtate adver-
 ſis ſeſe inferre manipulis, voce tonitrua, oculis fulgetra,
 ferro ac manu exitiale hoſtibus fulmen minantem ; id unum
 agere, urgere, anhelare, quò deprælianti intra unius ur-
 bis anguſtias, adverſus totos hoſtium exercitus exiguæ
 commilitonum manui, celeri liceat ſubſidio advenire. O
 eximium enimverò Manlij animum ! O pugnantis pro Au-
 ſtriaco Capitolio inſignem generoſitatem ! O auſus Roma-
 næ virtuti verè æmulos (erravi) Romanis ipſis laureis ſu-
 periores ! & verò quid nî ? anne enim Manlium illum Capi-
 tolini Jovis laureatum vindicem, verè aquilam, fulmina, &
 fulgetra in hoſtes jacentem fuiſſe edictis ? attamen aquila
 hæc nonniſi umbras, non niſi nidum ſapuit ; velut quæ
 infirmitatis ſuæ conſcia, cavernis, & ſcopulis unice ſe geſtijt
 continere ; dum invicta virtus tua Heros gloriouſſime ea
 fuit, quæ libero gaudens ſolo, & aère invictæ fortitudinis
 tuæ fulmina non jam ex abdito, ſed aperto in campo con-
 tendit eliberare : anne magnum quid, & heroi prorſus ani-
 mi argumentum affirmatis ? quòd pro Capitolio unius vi-
 ri virtus contra fortiffimorum hoſtium manipulos decer-
 târit,

târît; quòd pro honoris templo Manlius caput, & pectus
 opposuerit; quòd ab inermi armati, à consternato fortes,
 & sibi constantes, à somno adhuc, terroreque turbido vi-
 giles, & ad summa quæque obfirmati, occupatâ jam sta-
 tione fuerunt deturbati: at ubi & excita fortissimorum
 commilitonum subsidia, & vinci facilis hostium paucitas,
 & præceps ad omnia in subitis animus, & innatus universis
 patriæ tuendæ amor, & ipse denique loci situs, horrenda
 scopulis juga, infestæ viarum ignaris tenebræ, vires, con-
 silium, animos suggerebant; dum ex adverso heroinæ vir-
 tuti tuæ, honoris, gloriæque tramitem decurrenti, & lo-
 cus congestis in valla gigantæo molimine montibus infe-
 stus, & hostis numero, apparatu, situ longè superior, &
 præmeditata multum antè pericula; omnia demum, quæ
 Manlio militabant, adversâ in te fronte incurrentia, vel for-
 tissimos poterant spiritus enervare: dum non tam tu pro
 Capitolio, quàm Domo Austriaca; non tam pro Latio,
 quàm Romano Imperio universo; non tam pro Patriæ de-
 fendendæ finibus, quàm Romano-Austriaco dilatando
 Imperio vitam cum sanguine exposuisti. Tantò itaque
 Heroæ mentis tuæ laus ac gloria capitolino superior, quan-
 tò majus est, hunc pro Capitolio, te pro Austriæ Augu-
 stissima Domo; illum pro Roma, te pro Romano pugnâsse
 imperio; Manlium inferentes sese hostes, partitâ cum saxis
 gloriâ aditu prohibuisse, te fortissimorum phalanges Gal-
 lorum collato pede proprijs exturbâsse munimentis. Per-
 ge iò Heros invictissime! urge inceptum gloriæ iter, & in-
 choatam felicitate tuâ victoriam, fortitudine ad metas
 profer triumphales. Perge, quòd heroa te virtus evocat,
 impellit gloria, victoria deducit, in aperta jam dejectis
 hostium copijs valla triumphalem gressum inferes, & ubi-
 cunque pedem fixeris, testis Victoriæ tuæ laurus germina-
 bit.

Verùm ô vatem inauspicatum! ô diram tragicæ fortis
 Catastrophen! ô sanguineam Bellonæ sitim! quæ, dum He-

roo sanguine suam pascit ingluviem , in id unum vires
 omnes, nervosque contendit , ut copioso lachrymarum
 tributo fatorum satiet inclementiam. Siste gradum Heros
 invictissime, & pluribus verticem servaturus laureis, carpen-
 dæ uni moderatius inhiato ! vereor quippe, ne, qui cum
 Manlio pugnas, cum Manlio & vulnera recipias; qui Ro-
 manam in præliando æmularis virtutem, Romanam pari-
 ter fortitudinem fuso sanguine contesteris. Fortassis Man-
 lius, cum insurgentibus gigantonomachiâ novâ Capito-
 linum in Jovem hostibus sefe murû opponeret, eâ adversa
 âphalangelapidum, telorumque exceptus est grandine, ut
 tricena, & amplius vulnera ad calculum suo in corpore
 posset revocare; quâ quidem inauditâ vulnerum copiâ il-
 lud consecutus est, ut per tot velut ora, quot proflui cruo-
 ris ostia, fama martiam ejus divulgaret laudem; universa
 verò Roma ob deformatum adeò diré hostili â furore du-
 cem non minimo dolore afficeretur: simile quid, imò &
 luctuosius tibi pro quantum metuo futurum! Et en jam
 collimantes in Dietrichsteinium unum hostilium è moeni-
 bus machinarum reboant ictus, unus omnium oculis, ferro,
 furijs, flammis is scopus designatur; in illius exitium
 omnis belli moles concentrata spectatur. Quin subtrahis
 detonanti in te Mavortia tempestate saltem nunc verticem,
 & summâ cruenti Martis difficultate tuos sublevas Heros
 invictissime! cum præsertim non aliâ majori eos urgeri curâ
 quàm optimè noveris, quàm de salute, & incolumitate
 tua debere esse sollicitos. Ast nihil ago; ruit magnanimo
 raptus impetu, periculi contemptor animus; & virtus vitæ
 prodiga, quâ densissima horrent ferro agmina, victoriam
 investigat: apparatur interea ferale portenti genus, fu-
 nestum Martiæ Vulcaniæ artificium, feracissima libitinæ
 messis, semideæ virtutis clades, currulis tormenti machi-
 na, quæ librato ad omnem tragici artificij regulam, Ma-
 vortis fulmine heroæ mentis cursum retardaret. Avertite
 pios oculos, animosque Austriacæ fortunæ fautores! in-
 fre-

fremit jam jam feralis machina, & indito sulphuris fomite,
pestem evomit universæ Austriæ ominosam: prohibete nefarios casus sidera! & si quæ Heroïni cura sanguinis, infandum hostilis Gradivi fulmen, adverso è cælis fulmine enervate! sed cassæ aeneos inter tumultus vota: fertur fulmineo excussa impetu heroæ cladis administra feralis è plumbo pila, & illapso in femur ictu, unà & artus corporis, & generosum, quod ferebatur, Bucephalum immani fulmine discerpit. O spectaculum vel ipsis hostibus lachrymabile! cadit! marcescite lauri, & moribundi Herois irrigatæ sanguine ferales ad luctum induite cupressos! Cadit! adhibete jam, queis tot immortalis lauros gloriæ heroæ virtus demessuit, funestæ arma pompæ, & galeam heroæ jam spiritu vacuum, ad exanguia Achillis, Hectorisque arma nigrantibus libitinæ armis consecrate! Cadit horrendo terræ afflictus impetu! & lubricam, quâ suo, quâ hostium sanguine Martis aream heroæ corpore dimetitur.

Quis hic omnium luctus? quis phalangis totius dolor? quæ ad usque adeo tragicum Martij sideris occasum comilitonum suspiria, quis sufficiat enarrando? obversantur animo etiamnum lugubres illi gemitus, in quos ferreum Martis Austriaci pectus resolutum; redeunt in memoriam victricia vel inter gaudia tristes, resonantes lessi; mærentes omnium animi, viduata Duce Legio, torrente velut dolorum oppressa, etiamnum inter suspiria videtur spectari. Dixisses feralem hunc globum in uno Dietrichsteinio vulnerasse omnes; quando cunctorum corda acerbomæstitia stigmatè sese fatentur notata: credidisses Pandoræ pixidem, quod per hunc exuberantem luctus materiam, unius in funere plurimis conspicias suppeditatam: fatale denique phænomenon, plumbeâ hanc pilam non immerito fuisses interpretatus, velut quæ Ducis hujus mortem portendens, doloris nocte non minus exercitui Cæsareo accenderat universo. Sed, dum sic gemitibus suspirijsque parentium circumdatus Dietrichsteinus, ane fortè generosus ipsius

animus luctui, vel incusantibus vulneris acerbitem locum dedit suspirijs? minimè sanè, gaudet ille errumpentem vulneribus generoso spiritu miscere sanguinem; gaudet & hiantia suo in corpore vulnera, non aliò, quàm, quò hostium plagas viderat, vultu gestit intueri: quin suo purpureus jacens in sanguine, stantibus attamen excelsior; moribundus pugnantibus fortior; occumbens semetipso triumphante major; læsus integras adhuc viribus, animisque divinâ prope faciendi animare conspicitur comilitones: nimirum noverat perbene Herous ejusdem animus hostile hoc fulmen, & martium machinæ tonitru applausum potiùs fuisse gloriæ, quò Dietrichsteinianæ (dicam meliùs Manlianæ) virtuti melior polus gratulabatur: sciverat immane mortis genus, immortale fortitudinis stetisse monimentum, quò semideam, Romanamque virtutem illam non nisi gigantæo mortis genere occumbere oportebat: non ignorabat, quòd sanguinea illa atram inter pulveris, fumique nubem intermicans flammæ lux, novus fuerit fulgor gloriæ, quò excedens Romanos fastos ejusdem virtus, in occasu ipso ad immortalitatem illustrabatur. Et verò quid ni? erubescit profectò, erubescit, in comparisonem rursus vocata cum heroe hoc invictissimo Romanæ gentis gloria; erubescit, neque jam Manlium parem, sed vel Dietrichsteinianâ fortitudine parasangis infinitis inferiorem, ejusdem famæ mancipem cogitur confiteri: anne enim ille complures honoris fontes, ab hoste accepta enumerat vulnera? sed hæc matura vel occuluit cicatrix, vel Alconis dextera feliciter emendavit: anne ille tricena, & amplius proflui cruoris ostia in pectore recensuit? at nullum horum aditum Parcis aperuit: anne ille pro patria sanguinem fudit? at vitæ pretium intaminatum servavit; Herous Dux noster solus ille, qui non contentus in cruentis ad Istrum, & Tibiscum prælijs, sese cum vulneribus triumphasse; non acquiescens, quòd acceptas in laureato ad Sentam prælio, vulnerum reliquias ad Augustissimum Imperatoris solium attu-

attulerit; non satur, quòd pro Rege, grege, Cæsare heroum fuderit sanguinem; cum sanguine ipsam etiam vitam, cum cruore ipsum spiritum Aquilis voluit consecratum. O Manlium profectò, non jam Romanum, sed vel Romano majorem! O Heròem invictissimum! O Romulæ ætatis æmulum gloriosissimum! non poterunt jam tuæ monimenta gloriæ temporum edacitati succumbere, quæ immortalituo circumfers spiritu; nec invictissimus ille animus semideo revulsus corpore ullius unquam subire recordationem valebit, quin superiorem tuam Manliò adorent virtutem; quin vel laureatam Romanæ vetustatis fortitudinem â te devictam admirentur.

Nolim tamen, dum laureato in victoriarum cursu humanis ereptum vicibus Dietrichsteinium intelligitis, fabulosum quoddam lethi genus, aut segnes umbrarum domos, vel elysia ruris otia, aut Lethen matrem oblivionis animis vestris obijciatis: divulsum â corpore generosum Herois deploram9 animû, non ceu is â nobis penitùs fugisset; mortali enim saturatus gloriâ immortalitatis matrem, aliam iniijt vitam, non â nobis recessit: viget adhuc suis in militibus; ejus viva gloria, suâ etiamnum in Legione perennat. Vix enim acerbissimû Strategii sui casum lugubris ad Comilitones fama pertulerat; vix oculis tragicâ Ducis sui catastrophem legerant; cùm novis illi insurgere furijs, vindictâ infremere, instare impetu, & Ducis sui imperia etiam â funere illibata obtinentes, hostiles in muros herois viribus eniti. Non adducam hic ego novum, & ab hominum memoria inauditum genus victoriæ, non immortale gentium famæque encomium; non cæsorù acervos hostiù, non innumerum captivorum numerum, non militantem Franciæ nobilitatem, aut supremum Mavortis Liliati Præsidem in nostram redactam potestatem, plena invidiæ solatia comemorabo; id unum, & certè maximum silentio præterire nefas duco, Dietrichsteinianam Legionem Cremonensi in actione singularem sibi laudem, sibi gloriam

ven-

vendicâsse : interficiebant , non eo inficias , impunè hostem alij ; hæc averso in se unam exercitûs hybernî robore , quò id impunè esset , præstitit . Agebant terrore , tumultuque subito palantes hostium turmas alij ; hæc injecto eorum fortissimis pannico quodam metu , tantam rerum omnium confusionem attulit . Vincebant devictos Galliæ primates , & in his universam Galliæ potentiam alij ; illa eosdem sanguineis Ducis sui rivulis , velut triumphales gloriæ manicipes cœmebat : quanquam quid ego unius urbis angustijs Dietrichsteinianam post fata etiam in suis gloriâ definitio , non alijs terminandam spatijs , quàm ubi ultorem gladium hostes deficiunt ; quis enim mavortios militum horum animos , quis in ultionem preempti Ducis sui ruentem gladium , nullo cruore hostium satiandum , potuit ignorare ? quas illi , superi boni ! Liliorum strages , quanta Gallicæ Nobilitatis agmina dolori suo , Dietrichsteinianis Manibus inferias consecravêre ? vos hic ego in testes invoco Martiæ Heroû dexteræ , & calens adhuc hostili cruore ferrum , quod nunquam sine lethali fulgure hostiles turmæ conspexêre . Te appello effusæ in cladem Legionis , velut ex adito spectatrix Parma , quæ Herois hodie dum celebrata exuvijs , tot cruenta hostium spolia , Herculeis infractas viribus galeas , & decerptas heroinâ virtute lauros gloriosis litatas tumulis suspexisti . Te Gallicâ adhuc spumantem clade , albentem ossibus , horrentem tumulis , cæforum umbris terribilem in testem adduco , Cæsareis celeberrima laureis Luzzara , vosque subiecti Luzzaræ campi , & raptatis si unquam cadaveribus , jam ultra Phærontis memoriam funesta Padi flumina , feralis prælij arenam ! edicite , quæ hic exanguis jam Herois hostilem in cladem virtus ? quod ipso renovatum discrimine amissi Ducis desiderium ? quis succensæ in heroini ultionem sanguinis Legionis ardor ? cui tantô Heroa illa virorum vis vigore , animisque institit . ut & suis immixtum manipulis Eugenum Laureati Martis Cœmilitonem , & triumphali à prælio virtutis

tutis bellicæ sortita sit encomiaſten. Quæ omnia ſpiranti etiamnū, vigentiq; poſt funera virtuti tuæ, Heros glorioſiſſime, in acceptis Viſtrices referre Aquilas, nemo eſt, qui neget. Inviſta nempe illa animi tui vis felici quodam fati ordine tuorum ſubibat animos, & contemptorem periculi impetum ſuggerebat: tuæ illæ morientis voces tanta poſt intervalla temporum, tuorum adhuc animis inſonantes litui erant, quibus ad celeberrimæ trophæum gloriæ accendebantur: purpureum Heroo cruore tuo ſagum, & ſanguineis ſtillantia rivis arma, vexillum fuerant, quod in denſiſſima hoſtium agmina, per tela, enſes, funera intrepidis animis ſequebantur. Tueorum ſpirabas pectoribus, bellabas animis, fremebas voce, vincebas viribus; tuâ illi virtute: ut jam, non, ut antè, uno ore, lacerto, corpore; ſed centum viris, viribus, animis bellare videreris. Inde erat, quòd vel ſolum Dietrichſteinij inaudiſſe nomen, armato hoſti erat periſſe: inde ad Tui memoriam inclinati Franciæ animi: inde germana virtus ad tui conſpectum labari immortalibus gloriæ igniculis ſuccenſa: tu videlicet tui etiamnum poenas repetebas ſanguinis; tui ſtus librabas; percellebas hoſtes; confundebas agmina; & etſi jam letho frigidus, hoſtili adhuc ſanguine caleſcebas. Submittat jam laureatos gloriæ ſuæ faſces triumphatrix Roma, & oblitteratam ferales inter cineres heroinæ vetuſtatis fortitudinem unius vitæ terminis circumſcribat. Suſpiciat non niſi ſolius rogi flammis illuſtrem poſt fata Scipiadum gloriam, emortuam cum Marcello dominatricem Annibalis dexteram, extinctam cum Camillo Gallorum cœdem, in Fabijs Pœnorum remoram, inviſtam Manlij gloriam etiam ante fata tumulatam intueatur. Vileſcit quippè non ex vano poſteriorū animis Capitolini memoria, quando, quæ triumphalem ſepticollis urbis aſſertorem fama, eadem etiam vulnus, ac peſtem patriæ divulgat. Teſtor (infauſtum, an glorioſum magis) Capitolini nomen, quod nunquam ſine aliqua infamiæ labe Manlij gloriam comendat.

Testor non minùs hostibus, quàm vindici suo infelicem Capitolinæ Urbis rupem, quam eandem & virtutis invictissimæ, & funestissimi exitûs monumentum Manlius reliquit. Testor & Capitolinæ encomiasten gloriæ, & perfidiæ vindicem Camillum, teque tot tuorum jactata fatis Roma, quæ eodem in foro, & laureatis superbum plausibus, & ignominiosâ cadentem morte Manlium conspexisti: tua solius gloria, Heros invictissime, ea fuit, quâ non solùm gloriosissimè mortem oppeteres, sed & post fata in tuis fortunatissimè pugnares: tua hæc laus, te non minùs in vivis, quàm post funera laureatas cum sole extendisse manus: tibi hæc prærogativa uni propria, post mortē etiam, non nisi immortalia te patrare novisse facinora. Quæ cùm ita sint, quis non verè te Manliō superiorem? quis Romanâ virtute non edicat majorem? Transcendisti sanè jam Quirinâ fortitudinem, & ultra laureatos eorum excurrens fastos, statutum virtuti Romanæ apicem gestis tuis superâsti. Transcendisti; seu tuum pro Austriæ Capitolio decertantis magnanimitatem; seu pro eodem non tam in vulnera, quàm in funera ruentis Martios ausus; seu demum à morte etiam tua, vivam adhuc in milite Ducis virtutem lubeat contemplari. Surgant jam ubique gentium perennatura tui trophæa nominis; honorum colossi, triumphales victoriarum arcus, non tam auro, & raarmori, quàm immortalibus mortalium animis ad perpetuam Austriaci hujus Manlij memoriam insculpantur: & verò intueor jam innumero virtutum tuarum choro immortale gloriæ tuæ fastigium ad immortalitatem innixum; triumphantem adversis Constantiam, laureatam vertice Fortitudinem; triumphali insignem gloriâ Industriam, Consilium, Fidem, Felicitatem ad omnem Amazonum invidiam Martiâ excultas elegantiam animadverto. Video adamantinis ad viêtrices currules tuos adstrictam vinculis Fortunam, protrititam invidiæ rabiem, elusas fatorum artes, & semper magnis insidiantem nominibus obliviosi temporis edacitatem triumphali pede pro-

proculcata m. Percipio captivas Galliæ lachrymas, cæ-
 forum manubias hostium, assertarum simulacra urbium,
 fluminum, Provinciarumque imagines, laureatos victo-
 riarum titulos, & non unis superba insignibus, domita-
 rum vexilla gentium lauros inter, cupressosq; tuas, nescio,
 quâ Mavortiâ venustate, volitantia obstupesco. Quæ in-
 ter, dum ad laureatam heroi nominis immortalitatem, tri-
 umphalibus in sidera sublatum Aquilis, masculæ virtutis
 tuæ genium sub Manlij imagine, submissis ultrò Eloquentia
 fascibus adorat; patere, ut perennaturos inter omnium
 gentium ætatumque plausus, victricem tuam confessa ma-
 gnitudinem Facundiâ, leve hoc folium tuum affigat ad so-
 lium.

In tumulo trophæum, tumulum in trophæo vide:

Latet hîc arenæ Heros clarissimus,

In sago Marius,

In toga Cato,

In aula Lucullus,

In Campo Manlius;

Nomen nomine majus;

Nimirum Comes Dietrichsteinius.

Oleam Mavortio illudentem trophæo quid stupes?

Ter felicem ternas in aulas, Cæsaris loquitur
 ex Legatum.

Arrident Laureæ?

Lotharingo Duce primam, mox inter Duces primas
 tulit.

Horret adhuc Heroum nomen acta sub tartarum
 Tartaria,

Et â Martio hoc fidere suam obscuratam Lunam
 lamentatur ad Sentam Odrisia,

Ajaxis clypeum in hoc sensit Transylvania,
 Et Portæ ferreæ plusquam ferreum Assertorem,
 In omnibus tamen aureum Ducem.

*Lilia tractare non novit, nisi Mavortio ea spiritum
 demetendo,*

In Flora etiam germina ita crudelis.

Stamina huic fila vitæ ad Cremonam rupere,
 Quando orbis, ipsius ebrius famâ, jam stare amplius
 nescijt,

Sed ad pedes in globum procidit,
 Eumque ad sidera Victorem extulit,
 Quem ad fati umbras detrusit.

In luce tamen etiamnum vivit gloriæ,
 Qui toto tempore vitæ Manlio majores,
 Martijs sparsit radios honoris.

Viator in Dietrichsteinio Herœ

Clavem omnigenæ crede Victoriæ,
 Ei que pacem vove, qui lituos victoriosè
 intonuit.
 Vale.

Composuit

FRANCISCUS BARTHOLOMÆUS GOTTWALDT,
 ex Cæsareo Ferdinandæo.

PANEGYRICUS FUNEBRIS IV.

De novo

Ætatis suæ Marcello,

SEU

Theutonici Jovis Armigero invictissimo
C O L U M B A,

Qui

Non procul à loco, vulgò dicto Madona delle gratie,
binâ glande, ex insidijs Gallorum petitus, gloriose
occubuit, Anno 1702. 3. May.

Sfurgite heröi Manes! laureatæ militum reliquiæ! magni Elysi mundi Numina! seu quos triumphalibus revinctos laureis Scipiades, Marios, Alexandros (quanta nomina!) vetustas obstupuit; seu quos nostris adscripta fastis sæcula Lotharingos, Souches, Veteranios ad omnem antiquitatis invidiam laureatis immortalis progressibus, sideribus transcripsere: Mavortiae hodie lumen gloriæ, fortitudinis miraculum, & immortalis animam Nominis, vestris addit cohortibus furibunda Galliae invidia; atræ mortis falces vestrae Heröem sistunt coronæ; quem immortalis rectè factorum stipat memoria, quem omnium dolor, luctus, & suspiria comitantur. At te nunc tantò Duce viduatam Cæsaris Augustissimi militiam! ô tantò Bellonæ decore orbata Austriae labara! ah jacturam nullis lachrymis, nullo lessò exæquan-

dam ! desideramus Martis Italici vitam , fulmen , & terrorem hostium , quietis nesciam cladem Franciæ , unicas laureatæ famæ delicias , immortalis nominis herœm desideramus , cujus victricem virtutem nulla locorum effugit longinquitas , nullus phalangis adversæ debilitavit numerus , non objecti undique aggeres , non præsentissima capitis discrimina ab hostium cladibus prohibuere : desideramus , cujus laureatam vim orbis obstupuit ; triumphalem dexteram magnus ille Herœum exercitus , Cæsareæ suspexere Aquilæ ; tot hostium cladibus purpuratam Martis peritiam , vel ipsis feralibus morientium suspirijs , & singultibus oppressa hostium agmina celebravere : desideramus , cujus vel cæsi nomen horrescit Gallia ; Germanæ suspirant copiæ ; Eugenius immortalis prosequitur encomio ; fortissimum simul , & invictissimum Aquilarum Strategum , celeritate parem Annibali , impetu superiorem Scipione , felicitate Pompeis vix inferiorem , fulminatricem sub imbelli nomine Martis Aquilam , Columbam invictissimum desideramus ! proh barbaram in clades nostras Fortunæ invidiam ! tantum igitur furentis Libitinæ telis licuit , ut immortalibus dignam encomijs virtutem mœstissimis silentium tenebris transcribat ?

Verum procul ista nefandi fati temeritas , & in magnorum cladem nominum grassari sueta invidiæ licentia : etiamnum hodie infestissimi oblivionis hostes , magnorum vindices Nominum desudant calami ; & tinctum Herœo sanguine apicem duplici immortalitatis argumento eruditæ gestiunt transmittere posteritati ; quos inter nævè minima , & ultima sis , age magnarum semper amica mentium divina Svada , in immortalis præconia nominis calamos acue ; non longè hos requires ; ipsæ ultrò triumphatrices Aquilæ pennas in calamos subministrant. Lauros expedi : nunquam hæ tuam pietatem deficient , quando eas vel ipse Mavors suo detractas vertici in immortalis herœis tumulum plenâ manu congestit. Colossos erige : nullis hîc scalpris
opus

opus eſt ; lubens, gaudensque cognata tibi Pallas , quas olim in æde ſua Herõum geſſerat effigies , in invictiſſimæ virtutis trophæa ſuppeditabit. Imitare profuſam in ſuorum memorias vetuſtatis induſtriam ; ſtatuam glorioſiſſimis conſecra manibus ; & (nî fortassis aliud Herõis hujus ectypon occurrat aptius) eum , quem olim vetuſtas commendavit, & noſtra etiamnum deprædicant ſæcula , fortiſſimum illum Romanæ militiæ Ducem Marcellum , non tam ſcalpro , aut cælo , ſed triumphalis eloquentiæ obſequio ad immortalẽ poſteriorum memoriã , oratorijs efforma numeris , Columbam in Marcello , Marcellum in Columba quàm optimè expreſſura.

Quod dum per alumnum ſuum Suada aggreditur , invictumque illud Marcelli nomen, profundis velut oblivionis ſepultum tenebris , ad novam gloriæ lucem in Columba reſuſcitare conatur ; nolim è laureatis Romanorum ſactis in Marcello , Martis alumnum de trivio aliquem , eum magis in aſſymbolam Columbæ imaginem vobis afferri militem intelligatis ; qui animi generoſitate nulli ſecundus. infractõ mentis robore cunctis ſuperior, excelfo mentis æſtu non niſi Herõem ſapiebat : militem ; qui victrices cum ſole extendens manus , per orbem univerſum militaris egit triumphum gloriæ ; qui nuſquam non virtutis ſuæ fixit trophæa. Militem ; qui terror hoſtium , Romanæ columen Reipublicæ , belli fulmen , plurimorum hoſtium audiit triumphator. Militem ; qui unus imminentem Romæ Gallicanam fregit potentiam , fulmineam Annibalis eluſit celeritatem , unus incumbẽtia Siciliæ discrimina, partim heroæ mentis conſilio, partim invicto dextræ robore diſſipavit. Militem ; cujus experientiam eluſæ Archimedis machinæ celebrant , conſilium in difficillimas adductus inſidias expavit Pænuſ , fortitudinem opimis ſuperba ſpolijs Capitolia deprædicavere. Militem ; quem celeritate incredibili præditum prædator obſtupuit Vindomarus , pertinaci in proſequendo victoriarum curſu ſuccinctum fortitudine Carthago horruit,

ruit, divinâ propè, & sortis vices ignorante usum felicitate, laureata semper victoria est comitata. Militem inquam; à quo excussum perfido ausu jugum recepere Syracusæ, innumeras suorum clades hostiles retulere copiæ, libertatem, ac salutem suam hostilibus jam propè succumbens armis Roma, atque universa adeò Italia sese gestiunt accepisse. Animadvertitis opinor, Heröos Marcelli spiritus, & ad omnem Mavortis aleam, invictam animi fortitudinem immortalis præconio prosequimini; sed & succumbere nesciam Heröis nostri velut in effigie animis objectam vestris virtutem suspicite; Columbæ in Marcello adorate laureas; & nullis majorum præconijs minorem, Herois, quem nostra tulerunt sæcula, fortitudinem perennaturis encomijs ipsis adeò sideribus æquare anhelate; & verò non fallit vos hausta de Heröis animis Columbæ opinio; nec prona in laudes pietas extra veritatis orbitam vel latum unguem evagatur: illum enim ipsum in testem advocem, qui heroarum non minùs mentium explorator severissimus, quàm fremitu, dextrâ, calibe, gestisque ipsis encomiastes disertissimus, cruentus est Mavors? & quid fatebitur aliud? quàm, sicut animo, sic & opere, factisque æmulam Marcelli in Columba se expertum esse virtutem? quid enim? pericula fortè Mars objiceret? immitteret furias? terrores oggeret? insurgeret fremitu? intentaret vulnera? intentata infligeret? inflicta ingeminaret? sed hæc prima suæ rudimenta gloriæ, honorum fontes, nativam purpuram, victoriarum prodromos, Heröum delicias invictus Columbæ animus existimavit. Concitaret in unius periculum universam bellici furoris tempestatem? pulverem in nubes conglobaret? tormentis fulminaret? plueret glandibus? telorum grandinem, imbres sanguinis, & volubilem velut armatorum turbinem in unius illius discrimen exitaret? Heröam in his Columbæ virtutem vacillare nunquid conspexit? Tantum abest, ut hæc Mavortis fulmina, gloriæ applausus; pulveris, fumi que nubem, serenum honoris me-

ridiem; sanguinis fluvios, immortalis triumphi purpuram
 invicto animo compellaret. Erigeret demum vel ipso
 aspectu metuendam aggerum, mœniumque molem, infle-
 teret in lunas. protenderet in cornua, expanderet in mœ-
 nia, attolleret in turres, in fossas deprimeret, recideret in
 aggeres, asperaret in coronas, in angulos acueret, & in
 coelos usque minitantes incurrentibus murorum pinnas
 eveheret; hæcine herōum Columbæ animum ab incurſu
 retinuisse dicet? minimè sanè: sprexit hæc imbellium re-
 ceptacula mentium triumphator animus, & instructos ab
 ipso hoste gradus æstimavit, quibus ad immortalis famæ,
 ac gloriæ delubrum eniteretur. Ah! per tuam te hîc ego
 dexteram oro, perque triumphale ferrum illud, quod nun-
 quam, nisi hostium cruore purpuratum, triumphatrix dex-
 tera vibravit; ediffere Heros invictissime, quid te ad tanta
 subeunda discrimina, ad exantlandos tot itinerum, præ-
 liorumque labores, quid ad ausa ista vix humanis tentanda
 dexteris provocavit? an non ignea illa animi herōi vis, &
 nunquam quieta victoriarū cupiditas, quæ non alium tibi
 torum amœnum, gratumque fecerat, quàm quem de-
 cerptis ab hoste laureis, hostili in solo, ac pulvere laureata
 victoria instravisset. Qua in re tantum triumphali Marcelli
 imagine invictissimam tuam præstare indolem, quan-
 tum umbra corpori, factis auguria, spiranti in Heroibus
 virtuti Martiæ triumphales cedunt imagines; quis est,
 qui abnuat? Heroa quidem, non ibo inficias, Marcelli
 mens & indoles, nullo anſu impar; at animi tui virtus ea
 fuit, cui obſtare nihil, nihil remoram victoriosiſ ſignis tuis
 ponere poſſe videbatur. Magnum cum Marcello in tot ſe-
 ſe ingerere prælia, nullam belli expaveſcere aleam; majus
 illud, te tot è prælijs nullum ſuſcepſiſſe, quin invicta animi
 tui magnanimitas encomio ſemper ſingulari rediret digniſſi-
 ma, quin Colūbæ nomē ſuper æthera ſemper fama extuliſſet.
 Immortalis illa Marcelli gloria, quòd potentiffimas ho-
 ſtium phalanges ſolâ Martiâ ſuâ indole fregerit; majus, ac

propè divinum illud, consilio, ductu, felicitate tuâ potentissimum hostem, levioribus licèt congressibus, generositate tuâ ita attritum, ut, qui iusto vinceretur prælio, hostilibus exercitus vix superesset.

Sed quousq; tandem in sola Heroi admiratione animi sistit Oratio? quam ad extollenda invictæ virtutis gesta, videndos caesorum acervos hostium, & implantatis olim infestos Lilijs aggeres, nunc herois ausibus solo æquatos, securo pede percurrentes triumphatrix dextera invitat. Adeste animis, oculisque Auditores, & properantem in caedes hostium virtutem invictissimam, velut ex edito contemplaturi, advertite Oratori. Cernitis hic exiguo circumfusam flumine, amplam nuper, hilaremque Regionis faciem, nunc hostilibus undique ignibus defædatam? intuemini surgentia undique semi diruta oppida? hinc alluentis alveo fluminis, inde eductis latè aggeribus, adversus omnes adversi Martis minas, industria, ac cautione sumâ Gallos præmunitos? animadvertitis crispâtia undiq; in vallis Lilia, florentes ferro, ætate, viris, cohortes hostium omni rei militaris apparatu instructissimas? quoniam hæc demum universa compellenda nomine, quibus insignienda titulis existimatis? validas, nullus dubito, reponetis cohortes, bellatricis nervum Galliæ, & vigiles in omnes motus hostium virorum turmas, Cæsarei moram exercitus, mancipatæ Gallicis viribus Italiæ custodes; toto cœlo aberratis. Prædam dicite, & expositas invicto Columbæ ferro victimas, quàm imbellibus terrificas, tam triumphatricibus Aquilis contemptas. Non is ego sum, qui laureatâ dudum famâ, ultra omnem suadæ facundiam decantatas Ducis victorias, orationis ambitu aggredior complecti; vel ipsis fidem habete oculis, & facundis in Ducis encomia Galliæ lamentis. Video jam superatò, quâ Addam alluit, alveo per hostiles latè campos volitantes Aquilas; Gallicanis purpuratam cladibus herœam dexteram, & quâ nuper stativa hostium surrexerant, nunc Libitinæ spoliaria; quâ
li,

liligeri minabantur aggeres, nunc strues cadaverum; quæ Francica volitabant signa, nunc victricum trophæa Aquilæ surgere animadverto. Quis hic cæsorū acervos hostium? quis undantes sanguinis rivulos, tumentia cadaveribus flumina, præcipitem hostium fugam, consternationem, metum, & repentinam pallantium cadentiumque confusionem pro dignitate queat explicare? stupetis in uno velut protritæ impetu lectissimas binas Gallici exercitus cohortes? protrivit invicta Columbæ virtus. Stupetis paucorum Herou dexteris, ducentos Helveticæ militiæ viros (unicum Mediolani præsidium) armis, animis, vitæque ipsæ exutos? & hos herou Columbæ dexteritas vitæ finibus exturbavit. Stupetis repentinâ velut inundatione peragrata stativa hostium, ab ipsis sæpè plumis in vincula abreptos Duces Galliæ, in nostram redactam potestatem Monræum, & majorem persæpè victoribus captivorum numerum? hos dexterrima Herois nostri virtus in vincula redegit. Fugitivos demum pallantium copiarum præsides, partim nocturnis solum albentes linteis, partim nè galero quidem, minus casside adversus hostem obarmatos, sæda sese fugâ proripientes risu, ac sibilis prosequimini? eos quoque vinci nescia Herois virtus vestris risibus, & cavillis exposuit. Quod certè quantum sit, vel ex eo perspicuum universis fuerit; quod accisam fulmineo impetu potentiam suam, fractos exercituum animos, irrisos hodie illos orbi formidandos apparatus, & magna Herou funera, non fictis hodiedum lachrymis Gallia deplorat. Quod dum dico, illius potissimum subit memoria, quod triumphalis imago tua, Heros invictissime, vicenis jam ferè abhinc sæculis Romanas inter Aquilas eluxit. Triumphabat enim verò tum Marcellus, & per stagnantem hostili tabo Regionem, suæ trophæa gloriæ explicabat: vidissetis illum nunc insigni ad Castidium defunctum præliò, interfecto exercitus Gallicani Duce, opima terrestrio Jovi spolia deferentem: nunc redactò in potestatem Mediolanò, expulsis Italiâ Gælati,

& sub triumphale Romanorum jugum coactis Insubrum populis, laureato vertice sublimem: aliàs disiectis ad Cannusium exercitûs Punici stativis, fuso ad Nolam felici astu Annibale, & ternis in Lucania prælijs fractâ Carthaginis potentiâ, Cannenses suorum manes vindicantem. Quæ ut magna sint, & triumphalibus Romæ laureis nunquam pro dignitate sua coronanda, ea tamen non vanè dixerim, quæ cum herôa magnitudine tua comparata, in secundis consistere sit necesse. Vicit, haud abnuo, vicit Marcellus; infregit hostes, disjecit copias, retudit vires, elusit insidias, minas dissipavit; sed totis ad id succinctus exercitibus: rerum apparatu incredibili, toto Romanæ potentiae obsequio, hostiles in clades obarmatus: dum è conversò incomparabilis animi tui vis, ne cum numero partiretur victoriam, modicis semper succincta turmis, eas hostilium copiarum strages, eam rerum omnium perturbationem attulit, quæ paucorum Herôum dexteræ expavescerent, vix magnis tentanda exercitiis, gesta loquerentur. Vicit Marcellus; verùm cum præsentissimo sæpiùs patriæ discrimine, cum numerosa fortissimorum commilitonum clade, immensorum profusione sumptuum; triumphalia cujus gaudia longo persæpè metu Romanam plebem redimebant; dum incredibilis tui rei bellicæ peritia securas cladis præstabat Aquilas, & non nisi hostium periculo vincere assueta, non aliter ad pugnam copias, quàm ad triumphum deducebat. Vicit Marcellus: verùm hostilibus ad id adactus progressibus, & nî citò vinceret, citiùs perituræ Patriæ impulsus periculo; commissâ dubiæ prælij aleæ salute civium, totis de rerum summa exercitiis dimicabat; dum triumphatrix illa dextera tua herôis conatibus id effecit, ut attrita innumeris cladibus Gallia, de tentanda rerum summa desperaret.

At ô sanguineis dignam lachrymis humani fati conditionem! ô magnis semper exposita casibus sublimium trophæorum fastigia! ô infelices victoriarum lauros, quæ aliàs de-

demum metas nesciunt, quàm quæ infauſtis lethi cupreſſis acerbiffimâ Libitinæ invidiâ inumbrantur! exulta nunc improbâ tuâ herôas in clades vigilantîâ Gallicana impietas! & quâ ſoles ferociâ, noſtris cladibus inſulta. Ades ad feralè libitinæ ſpectaculum ſpectatrix, libitinâ ferocior, & ferali collucens taxo Herôum corpus nunc primùm finè metu intuerè. Cerne inuictum fortitudinis, nimirum tuæ, monumentum; furtivis adaçta içtibus vulnera, & tuâ comparatam fugâ incruentam victoriâ triumphali carmine decanta. Verùm quò me in cavillum, & iras effuſus dolor? quando ferales heroum caſus luçtum, & lachrymas depoſcunt. Obſervantur adhuc animo acerbiffimi monumenta caſûs; hæret altiffimis infixus fibris dolor; feralè pulveris nitrati fulmen auribus intonat; hiantia occuſant vulnera; & mœſtiſſima loci facies graviffimò animum vulnere percellit: ſurrexerat jam ſecundiffimis aucta progreſſibus inuictæ virtutis gloria, & laureatæ nomen dextræ ſuccollantibus Aquilis ultra nubes provehebatur: plorabat occuſantes undiqûe lethi, cladiumqûe imagines Gallia, nec ullis tuta repagulis, Lilia lethali jam pallore albertia fluctuabant: ibant pronis in ſucceſſibus triumphatrices Aquilæ, & tantis jam ſecuræ victorijs, ut nec cladē poſſent accipere, vincendi effecerant aſſuetudine: cùm (percipite diram fati licentiâ) exiguo herôum manipulo ad victoriâ comitatus, non unâ inſtratum laureâ, iter ſuum triumphator Columbæ animus in caſtra relegabat. Proniſſima hic nocendi via, ſcrutanti dudum omnia, fortunæ adaperſa: ſubitus igitur Liliatas inter cohortes novarum cædium rumor increbeſcere, tot cladium memoria ſollicitare animos, & ſtillans fugientium vulneribus cruor in ultionem dexteras provocare. Quid igitur? hoſtilem in cædem furibundi ruerent? accenſus id facile furor perſuadebat: apertâ vi, Marte, viribus invaderent? tot cladibus excitus timor, audendi impetum reprimebat: numerò igitur, copiaqûe paucorum virtutem Herôam opprimerent? facile adverſum multas Amazo-

nes, vel unum triumphare Herculem non ignorabant : Quod igitur unum supererat, imbelli fraude in heroæ virtutis exitium grassantur; seliguntur omni è numero virorum promptissimi, nota sceleribus, audaciaque manus, in omne facinus projectissima, non unis insontum cædibus in heroæ virtutis cladem, ferali præludio exercitata. Coronantur illicò occultâ virorum statione viæ, obsidentur aditus, conduntur insidiæ, & quâ invictò heroi ad lauros iter, eâ feralem lethi viam fraudulenta crudelitas, crudelis fraudulentia insternit. O diram semper scelerum felicitatem ! quin prohibes infanda consilia Herôum defensor Mavors ! & indignum Mavortio nomine facinus primis in conatibus succidis ! nil ago ! pergit sui securus herôus animus, & non aliter ac prædæ cupidine in casses deductus leo, hostilis siti sanguinis ferali cædis theatro sese infert. Affundite herôis vulneribus lachrymas ! evibrantur undiq; non unis fætæ cædibus lethales machinæ; feralis administæ fati glandes innumero vulnere herôos diserpunt artus, & infanda illa virorum manus, non expectato patræ cædis spectaculo, ruentibus in ultionem Aquilis subducuntur. Jaces ô dirum cruentæ fraudis artificium ! quæ præclusam viribus herôas in clades viam, infandis artibus insternit. Jaces ! succidite jam, queis omne herôæ virtutis iter coronatur, lauros ! trophæa prosternite ! & in moestissima doloris castra triumphi gloriam commutate. Jaces ! infidæ fortis ludibrium ! triumphus hostium ! tuorum luctus ! Mavortis lachrymæ ! & cujus vigore universi exercitus corpus animabatur, triumphator ille spiritus extremis jâ jâ labijs inhæret ! Proh ! Quàm vera olim (non sinè lachrymis rememoro) in herôa fortitudinis tuæ imagine M. Marcello, præfaga fatorum antiquitas adumbravit ! statuerat illa triumphalibus gloriosum insignibus Marcellum ; oneraverat cæsorum manubijs hostium ; laureatis verticem præcinxerat coronis ; sed quæ mox sub infasta lethi falce emarcescerent. Deplorat adhuc infastas Roma Annibalis in-

fidias, & adjacentem Peteliæ tumulum ipsis Cannis infeliciorem. Quænam superi Strages illa? quis Romanæ urbis terror? quæ universæ Italiæ consternatio? quando triumphantem Marcelli cæde Annibalem, succisam tot laurearum spem, & vix trecentorum Herõum prælio, de summa rerum dejectam Romæ potentiam, Victorem Pœnum, imminentem Romanis mœnibus calamitatem, pleni singultibus rumores advexere. Quâ in re, dum heroæ cædi tuæ velut ex ungue respondentem Marcelli imaginem nemo est, qui non animadvertat; illud potissimum movet animum, quod Marcellò ipsò nomen, famamque tuam longè reddit superiorem. Quis enim est, qui nesciat in periculosissimo rerum articulo destitutum à suis Marcellum, captivis consulatûs fascibus in hostium devenisse potestatem, & immanifactorum invidiâ, aut supremis caruisse rogi honoribus, aut triumphantium pietate hostium precarijs ignibus donatum? Quantò tua hîc, Heros invictissime, Romano Duce illo superior gloria, & vivus adhuc post funera libertatis amor? quando nec vitâ, spirituque cassis exuvijs potiri ausus hostis, liberos, sui que juris herõos manes ad magna Elysiõrum manium concilia transmisit.

Ergò perge Marcello major! perge Romanarum virtutum eclypon nobilissimum! Cæsarei Jovis fulminatrix Aquila! tua etiam in morte immortalis, è Martijs in Elysios campos perge Columba! perge! quique & animo & opere, vitâ, & morte laureatos antiquitatis annales unus in te brevi conclusisti adynato, post victorias copiosissimas non cum Romanis terreno in Capitolio, sed coelesti in Regione gloriæ tuæ celebra triumphum: perge! atque, qui hostibus Austriæ toties ostendisti, quid valeat ira Columbæ, qui Liliatas volucres Martius accipiter toties in prædam egisti; quem etiam vidisse (quemadmodum de Columbis Suidas) nunquàm non mali præsagium hosti exitit, ultra sidera jam te elibrans, destinatû virtuti tuæ capeffe braviû. Meretur hoc, quâ pro Austriæ universæ bono sanguinis, vitæque

que pròdigus extitisti, magnanimitas; meretur, vel sanguine subscripta generositas; merentur immortalia gesta tua; merentur utilitati publicæ præstita Martis obsequia. Nos interea, dum, quemadmodum à Venere olim Æneæ ad aureum inveniendum ramum submissa Columba, sic pro lauro contra hostes in arena reportanda Columbam unicè te nobis concessum cum gaudio, amissum cum luctu recordamur, trophæi locò erectam tibi Marcelli statuam inter arma lauris innectimus, Famamque & Martem post funera etiam in omnium superstitem animis Columbam evulgantes, sequenti exornamus epigraphæ.

En nova, quam cernis, sese Memnonis
hïc statua offert,

Solem quidem militiæ,

Non orientem tamen, at occidentem
adoratura;

Nomen quid quæris?

*Olea locò Laurū cùm arcæ Austriacæ intulerit
toties,*

Columba dici voluit;

*Veriùs tamen accipiter hostium, præsertim
Gallorum,*

Quos iteratis incursum ita attrivit,

*Ut Liliato exercitui vix locus in exercitu
esset.*

No-

Novus per omnia ætatis suæ Marcellus;
 Nisi quodd illè nomen immortalis circumtulèrit,
 Hic verò gestis se exhibuerit immortalè
 talem.

Padus, Mincius, & Athesis fluctuantem
 nunquam virtutem
 In mare transmissère,
 Immensâ laude digna acta
 Immenso commissuri.
 Pugnare huic idem, ac vincere;
 Vincere idem ac pugnare;
 Donec

Ex insidijs illum tandem Parcæ aggressæ,
 Lauros cupressis, Martem morte
 commutârunt.

Fors, quodd arenam jam publicam
 fugerent,
 Qui sanguine suo ad Ducis hujus virtutem
 toties erubuère.

*Cecidit non gladio, sed globo,
 Ut, qui Jovis Austriaci armiger toties
 fulmina jecit,
 Martio ejus ab igne se vindictam sumpturos
 Hostes faterentur.*

Plura cùm liberet; dolor non finit loqui;
 Vale Viator,
 Condole cadenti;
 Ad gloriam cum Anthæo in lapsu gratu-
 lare surgenti:
 Marcellum audisti,
 Et vidisti.

Composuit

JOANNES à BETTENBURG.

PANEGYRICUS FUNEBRIS V.

De

Pompejo magno,

Seu verius

PRINCIPE COMERCY,

Romano - Cæsarei orbis Heröe invictissimo, atque ad
Luzzaram, cum à Lilijs Aquilæ in pugna gloriosissimos
legerent triumphos, glande plumbeâ perempto
15. Augusti, Anno 1702.

Heu lugete orbis Austriaci plagæ ! lugete
Cæsareæ potestati tributariæ regiones ! ce-
cidit heu dolor ! cecidit vestræ salutis, defen-
sioni vestræ, nec non & fortunæ sacratus
unicè sanguis, in mortis falces cecidit ! ah
luge aula ! siquæ unquam acerbo malorum
pressa vulnere tragicum explicuisti vultum, nunc non mi-
nùs in suspiria, & gemitus, in indices latentis doloris lachry-
mas resolvere ! amisisti militem, eumque talem, qui Cæsareis
totus vivens Aquilis, in obsequijs tuis vitam cum sanguine
litare semper maximis pro votis gessit ; orbata es duce, qui
triumphalem gloriæ tuæ currum per omnes orbis plagas a-
gere, qui victoriarum tuarum ubique figere trophæa con-
tendebat ; Heröe es spoliata, cui Mars paucos pares, Ita-
lia non multos æmulos, orbis perraros fortitudinis tantæ
Strategos enutrivit. Præ cæteris verò luctum induc, nec
nisi suspirijs parenta, tot hucusque partis laureis clarâ invi-
ctissimi Cæsaris Militia ; quæ & oculatus testis immortalia

Ducis hujus gesta attonito toties suspexisti animo, & immensis laudibus quotidiano propè sole ad sidera extulisti; tuum nunc est atro incedere luctu, hostili aliàs sanguine rubentia signa tragicis condere umbris; nigro resona tympana involvere velo; quæque tubæ aliàs martios accendebant spiritus, nunc iisdem imperantem cordi dolorem tenui voce promulgare: tuum est converfis in terram armis libitinæ crudelis indigitare ferociam; occumbentem tragico murmure lamentari belli solem; quemque hostiles nuper spirabas in copias, nunc inimicas non minùs in Parcas excitare furorem; tuum vel cum Ægyptijs defuncto ferales erigere colossos, vel cum Græcis detriumphatas à Comercio phalanges immolare in victimam, aut cum antiquis certè mortualibus castra cupressis vestire: porrò quid ad ista Heròum belligerantium studiosa Pallas? tacebitne? & tragicæ tanti Principis catastrophe indolente non modò Marte, sed & Austriâ universâ, sola ipsa sinè lachrymis, sinè mærore manebit? ah eat & illa, siquæ quondam laureata Comercij resonante famâ in epiniciu & pæana resolvit ora; nunc funestum per bubonem profitens luctum, in hæstis feralia mortis explicans spicula, non nisi lessum, non nisi nœnias eloquatur! Eloquatur! & quoniam Romano-Cæsarei exercitûs Ducem deplorat extinctum, Romanis ejusdem cineres misceat cineribus, in Comercio Romani orbis Principem, magnum amissum deploret Pompeium: Pompeium! velut quem virtus non minùs ac illum ad gloriæ militaris evexit culmen; cui laureati æquè ac illi cucurrere soles; quem victoriæ, gesta que insignia, triumphantis Martis non minùs genium declaravere; Pompeium! quem cum Romano illo, & nomine & omine dicere fas est Magnum; quem actis & factis ætate antiquâ majorem, quem meritorum denique commendatione Maximi titulò licet insignire. Erit fortassis, unde ex hoc ipso etiam luctûs in meridie, ortum novi aucupemur solatij; unde, sicut Principis tanti jactura exulceratos omnium reddidit animos,

sic

fic relictis in memoria nostra immortalibus ejusdem fac-
noribus robur quoque sit ad eosdem deliniendos. In Comer-
cio proin suum Quirina cum virtute commercium, defuncto
in Principe alterum sæculi nostri Magnum excipite Pompeiū.

Magnorum Herōum umbras, quis quis metitur urnā, errat
procul; Alexandrum magnum parvo conditum invenies ter-
ræ sinu, nec totus tamen huic par erat orbis; Julium Cæsa-
rem exiguo terra complectitur loculo, universum artamen
ipsum replevit triumphis; Commercium pariter, paruo dum
reperis tumulatum sarcophago, ne paruum crede, angus-
ta & ille in cinerum urna magnus, modicā in sandapilā Mag-
nus est Pompejus: & verò quidnā Pompejus magnus? quan-
do id ipsum, quod olim Pompeio tributario velut jure pro-
prium cedebat elogium, huic vestigale non minùs esse per-
hibetur. Forsitan Sylla cum Pompeium, illum Romani imperij
Jovem, invictum belli Atlantem, sagō & togā principem
multo gloriosissimum natalitij à ceris, nec non & à tradu-
ce cum sanguine virtute extollere, atque deprædicare vel-
let, laconismo utens, in nuce laudum iliadem his comple-
xus est verbis: Pompeius Magnus est, & ad omnia summa
natus: magnus si dignitatem spectes; at non minor, si aviti
sanguinis scruteris originem: magnus virtute; at non mi-
nor, si sidera etiam transcendentia Majorum consideres
gesta: ad summa omnia natus; natus cum traduce sanguine, quā
hausit virtutem; natus indole, quam à Martij Progenitori-
bus martiam hæreditavit; natus antecessorum gloriosissi-
mis exemplis, quorum insistentis vestigijs, prærogativæ om-
nis apicem non potest non obtinere: fortes quippe cre-
antur fortibus, estque in equis patrum virtus; nec imbelles
progenerant aquilæ columbas; majorum ceræ effigies sunt
natorum, horum gesta testimonia sunt posterorum; ut
hi vocem edunt, nepotum resonat Echo: non abludit po-
steritatis fructus, ubi heroina de stirpe flos enascitur: lu-
cent & descendentes cum sideribus, si quorum oriundi è
sanguine, solis æmulos virtute suā evibrare nōrint splendo-

res. Quòd si jam Serenissimi Strategi nostri gloriosissimos perpendamus natales ; si clarissimi stemmatis mente recolamus ceras ; si serenissimam Lotharingiorum prosapiam, cuius è cælo martium hoc sidus ortum est, animo obijciamus ; eritne, qui Heroine à sanguine eundem non nisi laureis designatum ? ab insignibus Lotharingiorum gestis, nonnisi trophæis genitum ? ab immortali eorum famâ nonnisi ad summa omnia natum, & vel ideò cum Pompeio Magno magnū pariter Comercium fateatur ? hæc quippe domus illa, quæ Regibus & Imperatoribus fortissimos imperij sui enutrivit Atlantes ; hæc illa, è quâ velut Troiano ex equo celeberrimorum Belliducum prodierunt nomina ; hæc illa, in qua plura ac quondam Romano in capitolio semideum Heroum numerantur simulacra. Si eos desideratis, quorum facinora cum publica lassatæ famæ commendatione terras & maria repleverunt ; Lotharingiorum dedit familia : si eos percipere stat animo, quorum generosa virtus & indoles ad sidera usque sublimata, universum orbem cum sole suis illustravit gestis ; Lotharingiorum dedit familia : si perennaturi nominis reliquias, summa lumina gloriæ Austriacæ desideratis ; Lotharingiorum ceræ, illorum dedit familia : hæc eos immortales nominis semideos parturit herôes, quorum manibus regnorum, ac provinciarum non rarò securitas est versata ; in quorum armis Imperij totius tranquillitas sedidit ; qui Martis acinacem circumtulērunt, ut victorias reportarent ; victorias reportarunt, ut amænâ pace regiones serenarent ; qui felicius publicæ incolomitati impenderunt manus, quàm alij calamos ad eorundem encomia ; plura ediderunt magnanimæ dextræ experimenta, quàm oratores utcunq̃ facundi potuerint meditari. Innumera Prosapiæ hujus Serenissimæ, quot nomina, tot orbi universo admirationis argumenta silentio involvendo, unum quis ignorat Carolum, illum Leopoldi Archistrategum invictissimum, fortissimū Ungariæ Herculem, terrorē hostium, Tracicæ potestatis domitorem ? cuius gesta, quid nisi immortalitati transcri-

scribenda facinora?cujus vita continuata erat in arena victoria. Bellabat; & hoc martis sidus jam Austriæ omen erat victoræ: cingebat præsidia; néque aries fortior ad hostile omne obluētans robur evertendum, quàm Lotharingum castræsse metatū: uno eodemq; pede tum hujus nomen, tum victoriarum fama incedebat: in arena vidisse Carolum, Aquilis fuerat vicisse. Quid, quòd in Alphonsis quartis, & Petris primis; in Eduardis, Joanne primo & secundo gloriosissima hæc Domus, regium adusque solum meritis suis eluctata sit; quando in ijs Augustos Joves suprema Portugalliæ jura dictantes; quando Lusitani solij serenissimos soles, cum regia luce, regiæ pariter virtutis ignes obtinuit dispensantes. Ut proin, dum tantâ, tamque Augusta è stirpe Commercium duxisse originem; dum adeò gloriosis prodijisse eundem êceris perpendo; dum præterea Pompejum vel ex hinc Magni titulò intelligo condecoratum; quòd ipsis à Majoribus, nec non haustâ cum sanguine virtute, ad summa omnia videretur natus; Principem pariter nostrum jure meritissimo, non nisi Pompejum, eumque verè Magnum, ausim affirmare.

Quoniam verò Peligni vatis ea jam dudum, in fumosis solum Antecessorum superbientes ceris, non item suâ celebres virtute stetit satyra:

*Quid imaginibus, quid avitis fulta triumphis
Atria, quid pleni numerofo consule fasti
Profuerint, si vita labat? perit omnis in illo
Gentis honos, cujus laus est in origine sola.*

Hinc, quas sanguine hauserat, gestis comprobaturus, Pompei magni prærogativas, eam in se Heroinarum animi dorum expressit imaginem, quâ Quirinam ad unguem delinans virtutem, Pompejum verè Magnum in se exhibuit, expressit, repræsentavit. Ternis præcipuè (si Romuleis fides annalibus) militaris gloriæ currum per orbem raptabat machinis Pompejus; gloria sibi bellica primas, secundas magnanimi-

gnanimitas, fortitudo Martia postremas, hoc tamen in Principe minimè ultima vendicaverat partes Sagacitas Martia metabatur castra, disponebat exercitus, phalanges ordinabat; infracta animi vis intonabat classicum, denudabat gladium, inter enses & tela impavida gradiebatur; fortitudo demum hæc pectus pectori, cohortem etiam exiguum valido hostium exercitui, viribus animos reponebat: prima ferebat laureas, secunda metebat, tertia Pompejanis militantibus sub signis easdem porrigebat: his ternis vocibus animata, orbem illius replevit fama; his trinis firmata anchoris, immortalem conscendit gloriæ portum; terna hæc Capitolijs referandi clavis erant aptissima; hæc laureis Pompei ornaverê fastos, mortale ad sidera nomen extulêre; Quòd de Jarba Mauritanie rege invitis armis triumpharit; quòd Sertorium sociatâ cum perduellium cohorte viribus licet inferior fuderit Pompejus; militaris præconium id est industriæ, quando dexterè occurrens hosti, suasque copias Metello iungens, Martio stratagemate arenam sibi straverat laureatam. Quòd Mithridatem, Tigranemque, hunc Armeniæ, illum Ponti Reges, castris, armis, potentiâ, regno exuerit, id una præstitit magnanimitas, quâ cum ipso etiam Marte congregi minimè reformidans, non ullos Bellonæ, in campum effusos horruit apparatus; non suscitata etiam draconis è dentibus Cadmeam expavit Phalangem. Quòd demum Iberos, Albanos, vel ipso victoris effedum stipare coacto Rege Aristobulo, duxerit in triumphum, id fortitudinis, id masculi roboris, id Achillei pectoris opus est, quò pugnare non novit, nisi spolia tam angusta referendo; in vulnera etiam promptus, Regum trabeas gloriæ ut suæ tributarias nancisceretur. O festivum sanè (Pompejine dicam? an sociatarum magis uno in Principe pulcherrimo fœdere bellicarum virtutum) triumphum! O illustres & vel solis equis angustiores Quirinæ gloriæ iugales! queis clariorem, ac quondam suis in elephantis Cæsar, in cervis Aurelianus Romano orbi Pompejus, accendit diem

diem ; jugales ! queis Herculeas ultra columnas , famæ nominisq̃ue sui ad ultimam usq̃ue Thulen transmisit immortalitatē . Plaude Pompej , neq̃ue jam magnus solūm , sed Heroum maximus , quam dores tibi tuæ vendicant , Martiæ fastigium occupa virtutis ; Belliducum primus , in apice militaris gloriæ te jacta locatum ; plaude , gloriæ nisi tamen hoc ipso tuo æmulum fortiaris in triumpho , in victrice laude procum tuæ non minùs invenias virtutis : nosse cupis ? Commercius est : Commercius ; quem dum nomino , uno in nomine bellicarum dotum compendium , Mavortij tesseram animi , Romuleæ virtutis ectypon augustissimum , omnium omen dedi victoriarum . Commercius ; cujus bellicam industriam deprædicavere castra , magnanimitatem submissis in fata cristis adoravere lilia , fortitudinem Austriacus orbis , sicut pro affectu copiosè , ita pro dignitate extollere satis potuit nunquam : Commercius , quem adinstar Persei ægide Minerva , seu Sapientia ; galeâ & ense mentis , pectorisq̃ue robur armis instruxere laureatis . A sagaci industriâ , industriâque sagacitate initium ducendo ; ite quicumq̃ue Macedonas in secandis nodis Gordijs , vel in Saxis emolliendis Hannibales , vel in fusō , ingeniō magis , quàm viribus , hostili exercitu Iphicrates dilaudatis ; ite , siq̃ue unquam militaris ingenij portentum veriùs , quàm specimen tale vidistis , edicite ; cernitis , ut cum Eugenio , Voudemontioq̃ue Ducibus , in Pannonia Cæsareis summo præsit consilio Aquilis ? ut perspicaciâ maximâ Austriaci Martis moderetur habenas ? ut in omnem laureæ intentus occasionem , cum Argo centeno etiam lumine hostium machinis soleat invigilare ? Conspicitis , quâ militari industriâ metetur castra , designet arenam , phalanges ordinet ; quàm promptō consiliō in adversâ suis adesse belli aleâ , depositam jam etiam spem victoriæ sagacitate suâ ad vitam non semel videatur revocare ? intuemini , qualiter Ottomanicam pet Ungariæ campos quaquâ versum exundantem lunâ unâ suâ debellet industriâ ? torrentis instar sese diffundentes Thracicæ potestatis vires solō dextero suō reprimat conatu ?

gigantonomachiam novam per Pannoniam ortam bellico
 extinguat molimine? ut demum ad Zentam inauditam à sæ-
 culis victoriam, unâ suâ, Eugenij ac Vandemontij procu-
 ret sagacitate? ex Vngaria dein bello. & cum eo serenissi-
 mô Stratego nostro in Italiam translato, Deum immortalem!
 quanta non rursus Principis istius in dandis pro arena
 hac consilij dexteritas? quanta his executioni datis Cæsa-
 reis signis semper sterit felicitas? & tripode Commercij lo-
 qui videbatur; ejus responsa è typhtera deprompta oracu-
 la; ejus Consilia fortunatissima Cæsareæ laureæ auguria.
 Non sic Deorum in concilio aliquando Jupiter, ut cum Euge-
 nio Commercij reliquos inter strategos sagacitate eminebat:
 liparam Bellonæ ejusdem animum dixeris, adeò in hoc
 nihil, nisi trifulca in hostes tela eudebantur. Sapientem
 profectò, imò Ducum sapientissimum! seu enim militaria
 facinora & gesta, seu insignia belli intueamur stratagemata,
 seu consilia perpendamus, alium eundem non quàm Pompe-
 jo militari industriâ parem, imò & superiorem fas est com-
 pellare. Quanquàm non hîc terminos virtuti suæ bellicæ
 posuit ille, cui non minùs, ac quondam Achilli tota accla-
 mavit arena:

Non illi bello quisquam se conferat Heros.

Sapientiam quippe coniugio stabili socians magnanimitati,
 tati, binis his vinculis, aureis velut catenis, non corda so-
 lùm Cæsaris Augustissimi, verùm & exercitûs rapuit
 universi; rapuit, quando descendentibus ab Austriæ fœ-
 dere Sabaudix Ducis armis, unus Commercij ille
 fuit, qui cum Eugenio aheneum se pro Aquilis mu-
 rum opponere, qui Protheum palàm animum attentavit
 condemnare; quando adversâ licet tentatus valetudine,
 febriumque decumbens ipso eo tempore reciprocante ma-
 lo, ad perceptum tamen prælij nuntium, mox ad Colorno,
 destinatam provolavit arenam, Cæsareis opi, auxilioque
 futurus: Quò in itinere illud majus omnibus Com-
 mercianæ magnanimitatis extitit argumentum, quòd
 ire.

iteratō quamvis animi languentis concidens pallore, attamen de intentione remiserit nihil, solâ, suâ præsentia, phalangi Cæsareæ ad Victoriâ stimulo, hostibus terrori extiturus. Quid de innumeris alijs laude omni superioribus, atque à Commercio in arena editis generosæ mentis spectaculis hîc dicam ego? inter medias ignium, globorumque tempestates discurrebat intrepidus: inter vulnera suorum, & funera gradiebatur infractus, per medios hostium acinaces impavidus irruebat: non illum à pugna retrahebat suorum paucitas, non aduersæ phalangis jactata terrebat multitudo; Cæsareum militem non numero, at virtute ad calculum revocans, stipante magnanimitate suâ, nulli non se parem viribus hosti, nulli non se potentia æmulum credebat. Nimirum generosæ mentis ignes haud remoram sciunt, suo robori pervia ducunt omnia; neque si fractus illabatur orbis, pavidum feriet ruinæ; boreæ vel ægrotantis naturæ, vel fulminei, Principis sui bonum propugnanti immineant oculi, non columnam, minus magnanimum prosternent pectus. Pompejus nempe alter, & Heros noster est, in castra cum sapientia venit, magnanimitate Martiâ vincit. Verùm qui sapientiam, martiosque Commercij intuiti sumus Spiritus, ad lydium etiam lapidem fortitudinem ejus, per omnes Orbis decantatam partes, provocemus. Cremona lilijs nimium florida, pro Commercij tumulo, eoque sub Pompeij, tanquam fortis nomine, primum suppeditabit elogium. Intueri hîc mihi videor, ut primus ille victrices in urbem hanc inducat Aquilas; ut dominatricem Leopoldi Magni intonet famam; ut copias Cæsareas cum Eugenio, velut altero fulmine belli Scipiade, in ordines distribuât; ut adversum liliati Martis militem jam, primum ad conflictum suâ è statione deturbare; ut Cæsarea ubique figere signa, Francicumque Italiæ nomen Austriacis licet sanguine depictis Aquilis videatur commutare. Hîc ille dux idem & miles; strategus, & gregarius; laureæ author & propugnator visus est comparere. Sed nunquid, si laureatum fortitudinis Cre-

mona in Commercio reperit trophæum, Luzzara neglexit ?
resonate tubæ ! quæ vel tunc Austriaci Martis in arena
provocastis spiritus, vel aleam belli geminas inter phalan-
ges jaciendam promulgastis ; Ite, plenoque clangore Com-
mercij in Pompejo, Pompeij in Commercio laudes intona-
te. Quis enim ille, qui hic locorum in celebri illâ, liliata
adversus castra, pugnâ certavit ita, ut sanguineis etiam
ê lilijs Victrices Austriæ prodierint laureæ ? Fuit Commercium :
quis ille, qui confuso Francici exercitûs ordine Austria-
cum Martem in castra reduxit laureatum ? Fuit Commer-
cius : Quis ille, qui in arena illa Austriaco Jovi nomen, fa-
mamque peperit immortalem ? Fuit Commercium ? quis de-
mum ille, qui in certamine hoc, præter bis mille vinculis
subiugatos, per duodecim Gallorum cadavera, Austriæ cur-
rum duxit triumphalem ? Fuit Commercium ; Ille in solo illo
Campi Martij sol, alam licet sinistram, dexterrimè tamen
gubernavit ; unus (unum dico, quia cum Eugenio una ea-
demque anima) pugnavit, vicit, triumphavit. Prætereire hic
non possum, prætereuntia licet Padi, & Mincij flumina ; hic
ille, quâ non bellicum apparatus advenientem Martio de-
fendit robore ? quâ non Tanicas legiones in suppetias Aquilæ
properantes, fortitudine suâ perfidis hostium ab insidijs red-
didit securas. Plura alia, quæ vel Pannoniæ tellus sempiter-
næ aliquando memoriæ commissura aut Italia inscribet mar-
mori, inculpet adamanti, in Colossis efformabit ; una illa
(heu tragica tanti fati historia) quâ ad Luzzaram in pugna
occubuit, Pompejanæ fortitudinis testis sufficiat, propria
ruina. Vah ! cur tot Heroibus benignus aliàs Mavors, insidias
non prohibuisti ? cur immortalitate digno Principi, à frau-
di assuetis lilijs non præcavisti ! ruebat ille Austriacæ fortunæ
procus Martio inductus spiritu Francicas in phalanges, at-
que quâ tutiorem laureæ carpendæ sterneret viam, quâ pri-
ma Aquilæ in Capitolium Victrici advehendæ pateret adi-
tus, ex occulto percontabatur ; verum quàm non humi-
les solùm miricas, sed & cedros inimica feriant fulmina,
expertus Commercium ; qui enim tot per immortalem famam

Austriæ promulgaverat victorias, glande ferreâ in gutture tactus & vitæ, & victricis animæ emisit Spiritum. Habetis jam fortitudinis Romanæ ectypon; habetis militaris roboris argumentum fortissimum; habetis Commercium, & in Commercio alterum ætatis nostræ Pompejum, proprio suo, quamvis cruore, Pompeianæ fortitudini subscribentem. Ite nunc, & si unquam Herculeam Pompeij virtutem victricibus imposuistis bigis, nunc non minùs inter vulnera licèt, Romana de virtute Commercium excipite triumphantem. Ite, neque jam fastos laureatos, sed vel Iliadem Commercianæ fortitudini adornate. Verùm quis ad aures tristis allabitur sonus? quæ funebris resonat Echo? si aliquando novercante fortunâ vivis ereptum, atque objectum oculis exanime Pompeij corpus à Cæsare lachrimas expressit, & suspiria, nunc non minùs Austriam penè totam perstreptente ferali famâ ad Commercij funus in luctum, & flebiles nœnias spectate resolutam; luget illa, & quantò majora in Principis hujus martia virtute gaudij collegit fomenta; tantò graviori nunc dolore gemit sauciata: gemit, & ubicunq; tandem ab heroe hoc Aquilis erecta victoriarum memorat trophæa, ubiq; nova vulneris sui nunc inspicit argumenta: Ah siste, siste, queis innatas lachrimis, terrarum aliàs fortunatissima, nunc mæstitiæ omnis scopus desolata Austria! siste luctus! quem enim ad umbrarum transiisse domus, quem manes inter martios versari credis; suis etiam nùm spirat in militibus, tibi, tuæque gloriæ per immortales vel à funere carpendas laureas perennaturus. Siste, eorumque fati magis ingemiscendi cede provinciam, quibus bene agendi occasio aut defuit, vel industria, vel voluntas negavit potestatem: siste; indoleant, qui gratulari nequeunt; mortui censeantur, quorum nulla virtus vixit unquam; quorum nomen oblivione deletum est, quorum fama jacet in sepulchro: Nos, qui in Commercio eum adoramus, qui ortum genere, genus virtute, virtutem honore nobilitavit; qui vitam factis, facta meritis, merita præmijs cumulavit; qui obitum quiete, quietem gloriâ, gloriam beatitate coronavit; qui

Romanam Pompeij laudem devicit in ceris, superavit in campis, sapientiâ, magnanimitate, & fortitudine longissimis detriumphavit parafangis, eidem non tam mortuo, quàm in posterorum memoriâ, famâ suâ etiamnum vivo acclamamus:

Magne vive! Pompej Vive!

Vel atras inter mortis umbras Dux serenissime vive!

Vivere Te jubemus;

Anima enim & vita cum nunquã non Augustæ fueris militiæ,

Mori nec potuisti! nec debuisti.

Erraverunt vel tangentes globo Parca,

Dum ex insidijs cum Commercio commercium sibi appetentes,

In eum inciderunt,

Qui non nisi commercium habuit cum immortalitate.

Testis hujus solum Pannoniæ,

In quo sol Martius refulsisti ita,

Ut non nisi laureas hinc Austriæ nutrens

Lauretum verius Aquilarum fecisse videreris.

Ad Zentam Odrysiam in undas misisti lunam:

Mutabile jam nihil, ne quidem vitam habiturus;

Quam Martiam per virtutem pridem feceras immortalē:

Quamvis porrò ubique Argus, ut observaret,

Ubique Mars, ut feriret, Commercium.

Luzzaræ tamen cecidit;

Sed non nisi cum Anthæo:

Obijt; sed non nisi cum Phœnice:

Cum primo alter Pompejus surrecturus ad gloriam;

Cum secundo sapientiâ, fortitudine, magnanimitate

Romana in gloria perennaturus.

Composuit

JOANNES SEBASTIANUS ab HOCHENWART.

N O M I N A
O F F E R E N T I U M.
ORDINE ALPHABETICO.

Franciscus Joannes Alferus Carolus, S. R. I. Comes ab
Inzaghi.

Franciscus Josephus Georgius, S. R. I. Comes ab Her-
berstein.

Joannes Josephus Gandolphus, S. R. I. Comes Barbo
à Waxenstein.

Joannes Maximilianus Antonius Sigismundus S. R. I.
Comes in Herberstein.

Adamus Georgius L. B. Chykulinij de Szömfzed Vara.

Franciscus Eusebius L. B. Jöchlinger à Jochenstein.

Josephus Antonius L. B. de Amezaga.

Joannes Franciscus Thomas L. B. de Amezaga.

Joannes Georgius L. B. à Sauer.

Wolfgangus Antonius L. B. Jöchlinger, à Jochenstein.

P R O V I N C I A L E S.

Antonius Nicolaus Parthathich, de Zaiczda.

Antonius Petrus de Parthathich pe Zaiczda.

Augustinus de Denaro.

Franciscus Josephus Hösch, de Grieneegg.

Georgius Jacobus Ignatius à Dejerlsperg.

Petrus de Denaro.

RRÆNOBILES.

Antonius Cæsar.
Adamus Ignatius Berfler, à Berenberg.
Cajetanus Sebastianus Grembs.
Carolus Ignatius Rudolph, à Rudolphsthal.
Carolus Sigismundus Pilpach.
Franciscus Carolus Josephus Tosch, ex Archi-Ducali
Convictorum Collegio.
Franciscus Jacobus à Wundegg.
Franciscus Joannes à Bettenburg.
Franciscus Josephus Dekart.
Franciscus Xaverius Ruefs.
Georgius Josephus Maister.
Godefridus Erasmus Antonius Völcker.
Joannes Carolus Danzer à Danzenberg.
Joannes Dominicus Ramelmayr, ex Cæsareo Ferdi-
nando.
Joannes Sebastianus Hochenvvarter.
Josephus Fortunatus Pilpach.
Josephus Joannes Antonius Völcher.
Laurentius Antonius de Vanossi, ex Archi-Ducali
Convictorum Collegio.

NOBILES.

Andreas Ignatius Tirenberger.
Ferdinandus Carolus Ignatius Maz.
Franciscus Joannes Fridman.
Fabius Massoti.
Ignatius Josephus Pozvinszky, ex Archi-Ducali Con-
victorum Collegio.
Josephus Simon Hölzl.

F I N I S.